Jaargang 114. Vrijdag, 6 Julij 1855. No. 81.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden Bijblad no. 7, inhoudende: *Kort verslag van de handelingen der Prov. Staten van Groningen en der Staten Generaal.*

De Groninger Courant, *Algemeen Dagblad voor de Stad en Provincie Groningen, wordt uitgegeven des* Zondags, Woensdags *en* Vrijdags, *terwijl de expeditie der couranten, zoo in als buiten de Stad, den avond te voren geschiedt. De abonnementsprijs is f* 3,00 *in het kwartaal, franko per post f* 3,40. *Bijvoegsels en bijbladen worden bij de Courant gratis uitgegeven.*

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* maken bekend, dat, te beginnen op **MAANDAG den 9den dezer**, van des voormiddags **tien** tot des namiddags **twee** uur, in de werken der linie van *Helpman* **PRACTISCHE OEFENINGEN** der ARTILLERIE zullen plaats hebben. Deze zullen bestaan in het werpen uit den mortier van uit den saillant der Westerlunet, naar den kant van het glacis van den oostelijken vleugel der linie; weshalve een ieder wordt **gewaarschuwd** om zich op de dagen, dat de gemelde oefeningen geschieden, niet te begeven op het oostelijk van den Straatweg gelegen Exercitieveld.

GRONINGEN, 5 Julij 1855.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Attestatiën de Vita.

Aan de belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat tot het afgeven der ATTESTATIËN DE VITA, ter bekoming van BURGERLIJKE, KERKELIJKE en MILITAIRE PENSIOENEN, op den 30sten Junij 1855 verschenen, in een der Vertrekken van het Raadhuis te *Groningen* zitting zal worden gehouden, en wel op de navolgende dagen, des voormiddags van 9½ tot 1 uur, als:

a) Voor de BURGERLIJKE en KERKELIJKE GEPENSIONEERDEN, GEPENSIONEERDE MILITAIRE OFFICIEREN en GEPENSIONEERDE WEDUWEN, op **VRIJDAG** den 6den Julij 1855; en

b) Voor de GEPENSIONEERDE ONDEROFFICIEREN en verdere MANSCHAPPEN, op **ZATURDAG** den 7den Julij 1855.

Straatvuilnis.

De gewone PUBLIEKE VERKOOPING van **GRONINGER STRAATVUILNIS** zal worden gehouden op **Woensdag den 11den Julij 1855**, ten Huize van K. J. NEVEN, te *Hoogezand*.

RAADSVERGADERING,

Zaturdag den 7den Julij 1855, des voormiddags te 11 uur.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

De New Yorksche dagbladen van den 16den Junij berigten dat de groote vergadering der Noord-Amerikaansche partij of zoogenaamde Knownothings te Philadelphia den vorigen dag gesloten was. Zij heeft eene politieke geloofsbelijdenis vastgesteld, welke weder, even als de vroeger van die partij uitgegane verklaringen, tegen den invloed der Roomsch-Katholijke kerk evenzeer als tegen den invloed der van buiten 's lands gekomen ingezetenen gerigt is. Verscheiden mannen van naam, zelven tot de partij behoorende, trachtten de vergadering te bewegen om de anti-katholijke rigting uit haar vaderlandslievend streven te verwijderen, maar het mogt niet baten.

RUSLAND. — TURKIJE.

Het blijkt thans dat lord *Raglan* reeds sedert 8 à 10 dagen, wegens ongesteldheid buiten staat was geweest om een werkzaam aandeel aan de uitoefening van het kommando te nemen. Het was een aanval van cholera (die nog steeds op eene min of meer bedenkelijke wijze onder de troepen in de Krim blijft heerschen), welke ook hem aan zijne legerstede gekluisterd hield; op den 27sten echter scheen de ziekte overwonnen te zijn. Tot den 28sten, 's middags 4 uur, bevond hij zich in vrij goeden toestand, zoodat de geneesheeren alle hoop op zijn levensbehoud hadden. Het was evenwel eene schijnhoop. Na dien tijd vertoonden zich ongunstige verschijnselen, die meer en meer zorgwekkend werden, terwijl de ademhaling bijna geheel was belemmerd. Te vijf uur had hij het bewustzijn geheel verloren en van dat oogenblik af was hij stervende; 25 minuten vóór 9 uur was hij niet meer. De generaal *Simpson*, die deze tijding per telegraaf zond, voegt er bij: „Deze gebeurtenis heeft het geheele leger in den diepsten rouw gedompeld."

De *Press* meldt, dat de generaal *Simpson*, die voorloopig lord *Raglan* is opgevolgd, in 1811 in dienst is getreden. In 1815 heeft hij zijn brevet van kapitein gekocht, en is voorts een krijgsman wiens naam nergens voorkomt dan op de kaders van zijn regement. De benoeming van zulk een man tot opperbevelhebber zou zeer onhandig zijn.

Van eene andere zijde evenwel wordt gezegd, dat generaal *Simpson* in der tijd aan de veldtogten in Spanje en in de laatste jaren aan de oorlogen in Scinde, als tweede bevelhebber (onder sir *Ch. Napier*) heeft deelgenomen, en bij Qua rebras is gekwetst; dat hij als een bekwaam en voortvarend veldheer geroemd wordt en reeds eenigen tijd, als hoofd van den staf, met de Fransche bevelhebbers in de Krim in naauwe betrekking heeft gestaan.

Nieuwe gevechten zijn sedert den 18den voor Sebastopol niet geleverd. Er heerscht alzoo weder eene betrekkelijke rust; eene rust evenwel, die van nieuwe onheilen zwanger gaat. De Franschen en de Russen maken zich beide met inspanning van alle krachten gereed, de eersten om een' hernieuwden storm tegen den Malakofftoren te wagen, ten einde wraak te nemen voor den vroegeren mislukten aanval, de laatsten om dat voornaame bolwerk van hunne vesting te redden en de aanvallers weder zoo mogelijk te doen aftrekken. Den 20sten Junij was *Pelissier* nog niet zoover, dat hij het plan kon ten uitvoer brengen. Immers meldt eene depêche van prins *Gortschakoff* van dien dag, dat het vijandelijk vuur zwak was en niets van belang voor Sebastopol was voorgevallen.

Ook in het overige gedeelte van de Krim blijft alles stil. De generaals *Bosquet* en *Canrobert* (wien men te voren heeft dood gewaand) staan nog steeds met hunne troepen in het Sardinische leger in het Tschern-dal. De Turken wachten in Eupatoria de dingen af die komen zullen. Uit deze laatste plaats wordt d.d. 21sten Junij aan het *Journ. de Const.* geschreven, dat men elken dag een' aanval verwacht. Men heeft, namelijk vernomen, dat te Saki eene aanzienlijke versterking Russische infanterie, ten minste van 30,000 man, aangekomen was, die zich met de 15 regementen kavallerie vereenigd had, welke tot heden Eupatoria omsingelden. Alles was echter binnen Eupatoria gereed om den vijand nadrukkelijk te ontvangen.

De te Weenen uit de Krim ontvangene berigten van den 27sten Junij doen eene expeditie der geallieerde vloten tegen Odessa als ophanden zijnde voorkomen. Die vloten hadden troepen aan boord genomen, ter sterkte van 30,000 man. Het belegerings-leger werd daardoor niet verzwakt, daar in de laatste dagen aanzienlijke versterkingen uit Frankrijk waren aangekomen. De uitvallen der Russen in de laatste dagen hadden niet het geringste gevolg gehad, behalve dat verscheidene Russische overloopers den geallieerden in handen waren gevallen.

Pelissier schijnt wel een ongemakkelijk karakter te bezitten. Nu bij geen aanstoot meer kan nemen aan de daden van lord *Raglan*, begint hij weder met anderen overhoop te liggen. Er moeten niet minder dan zeven klagten bij de regering zijn ingekomen van onderhoorige generaals. Maar ook de regering zelve en de opperbevelhebber (wien hij hier in 't voorbijgaan gezegd, lord *Raglan* den min verbonden bijnaam van *white satrage*, blanke wildeman, moet hebben gegeven) hebben verschil met elkander, waarvan het gevolg haar is, wat in een brief van een der generaals in de Krim wordt gezegd. Deze zou daarin te kennen geven, dat *Pelissier* zich niet ontziet, om tegen elk, wie het hooren wil, te zeggen, dat het bevel, om den 18den Junij den Malakofftoren te nemen, hem bepaaldelijk van uit Parijs was gezonden en dat dit bevel, waarvan de ongelukkige uitvoering zoo vele menschenlevens heeft gekost, in weerwil van zijne tegenwerpingen is herhaald. Ook ontziet zich de generaal *Pelissier* niet, herhaaldelijk te kennen te geven, dat hij aan de regering geschreven heeft, om haar zijn ontslag aan te bieden, en dat hij voortaan, daar zij het niet heeft aangenomen, niets meer zal doen dan hetgeen hij dienstig zal achten voor den voorspoed der Fransche wapenen, zonder zich te bekreunen om de bevelen uit Parijs.

Onder anderen is tusschen *Pélissier* en *Regnault de Saint Jean d'Angely* een twist van zeer ernstigen aard gerezen. *Regnault* had, naar aanleiding van bijzondere instructiën, geweigerd een bevel uit te voeren, waarbij de keizerlijke garde tot zoogenaamde corveeën en de werken der genie gedesigneerd werd. *Pélissier* ontbood *Regnault* en gebood hem te gehoorzamen, onder bedreiging van hem te zullen laten fusilleren. *Regnault*, die begreep, dat *Pélissier* het niet bij woorden zoude laten blijven, heeft gehoorzaamd. *Pélissier* heeft over de zaak naar Parijs geschreven en verklaard, dat, zoo er instructiën mogten bestaan, die in strijd zijn met zijne bevelen, hij zijn ontslag indiende. Men heeft hem in het gelijk moeten stellen. Reeds driemalen heeft hij zijn ontslag onder dergelijke omstandigheden aangeboden, maar men durft het niet aannemen. Al deze feiten zijn waar.

De *Morning Chronicle* zegt berigt te hebben, dat zich thans 15,000 gekwetste Russen in Sebastopol bevinden en dat de cholera daar groote verwoesting aanrigt. Vrouwen, kinderen en grijsaards waren de stad uitgezonden en aan de andere zijde der citadel gekampeerd.

Kertsch, het nog voor korten tijd zoo bloeijende Kertsch, bestaat niet meer. Den 14den Junij heeft een hevige brand het werk der vernieling voltooid.

Anapa is, volgens de laatste berigten, ook door de Circassiërs ontruimd. De bergvolken waren opgestaan en bemoeijelijkten den terugtogt der Russen.

— In den Franschen *Moniteur* is een schrijven uit Konstantinopel van den 18den Junij medegedeeld, hetwelk opmerking verdient, ook omdat het blijkbaar uit eene officiële bron afkomstig is. Het maakt met eenigen ophef melding van het groote verschil, dat er bestaat tusschen het Turkije van heden en het Turksche rijk, zoo als het nog maar eenige jaren geleden was; van de wijzigingen, die er reeds door den drang der tijdsomstandigheden in de Turksche volkszeden zijn gekomen, en van de vorderingen, welke de nieuwe geest bereids in de onderscheidene volksklassen gemaakt heeft.

„Van lieverlede worden de begrippen der Mahomedanen, door den invloed van Fransche beschaving, minder uitsluitend; de onverdraagzaamheid neemt af; en weldra zal Turkije nog eens, en tot eigen bevrediging zonder afgunst of haat, aan buitenlanders vrijheid zien geven tot het ontwikkelen der rijke hulpbronnen van eenen bodem, voor welks verdediging zij thans zoo edelmoedig hun bloed storten."

De *Moniteur* is dan ook zoo zeer overtuigd van de zucht der Hooge Porte om eene geheele herschepping van Turkije en volledige gelijkstelling der Christenbevolking tot stand te brengen, dat hij het aan de dweze handelingen der Christen onderdanen zelve wijt, wanneer die gelijkheid voor de wet nog niet is verkregen.

„De klagten over vervolging en verdrukking der Christenen," zoo eindigt deze brief, „met hulp waarvan Rusland in onze dagen gezocht heeft Europa tot een nieuwen kruistogt tegen het Mohammedaansche geloof te dringen, zijn op het hedendaagsche Turkije, met enkele uitzonderingen in de uithoeken des rijks, niet langer toepasselijk."

— Prins *Gortschakoff* heeft aan graaf *Buol* eene nota toegezonden, om hem te overtuigen, dat de in Polen en Bessarabië zamengetrokken Russische troepen niet tegen Oostenrijk gerigt, maar bestemd zijn om de regering in staat te stellen tot aanvulling en versterking der operatielegers in de Krim en den Kaukasus. Reeds is door graaf *Buol* hierop eene nota van antwoord verzonden.

ITALIË.

In tegenspraak met hetgeen voor een paar dagen is gemeld, wordt thans medegedeeld, dat het hof van Rome heeft geprotesteerd tegen de tenuitvoerlegging der wet op de kloosters in Piëmont. Hij schijnt dus de Sardinische bisschoppen op zijde te willen streven in het prediken van ongehoorzaamheid aan die wet. De Sardinische regering blijft niettemin bij haar voornemen om in de volledige uitvoering der wet te volharden.

— Volgens berigten uit Rome van den 25sten Junij, is *de Felice* ter dood veroordeeld wegens den aanslag op het leven van den staats-secretaris kardinaal *Antonelli*.

SPANJE.

De commissie voor het budget heeft haar rapport ingediend, dat geheel tegenovergesteld is aan het ontwerp van den heer *Bruil*. *O'Donnell* heeft ten gevolge hiervan haar verzocht om zelf een ontwerp aan te bieden of amendementen voor te dragen, waardoor de schatkist in staat konde gesteld worden aan hare verpligtingen te voldoen. Maar de commissie heeft volstrekkelijk geweigerd daartoe over te gaan. Daarop heeft de maarschalk *O'Donnell* verklaard, dat, on de stand der zaken aldus was, het regerings-ontwerp aan de Cortès zou worden aangeboden, en dat het geheele ministerie zou aftreden, indien dit werd verworpen. Het zal dus te bezien staan, wat het lot zal zijn van het ministerie of van het ontwerp.

Een telegrafisch berigt uit Madrid van den 1sten Julij meldt, dat de Cortès den vorigen dag een wets-ontwerp hadden goedgekeurd, waarbij de reserve van het leger gebragt wordt op eene sterkte van 60,000 man, uitmakende 80 bataljons.

DUITSCHLAND.

De diplomatieke moeijelijkheden, gerezen tusschen de twee groote Duitsche mogendheden, zijn nog niet uit den weg geruimd. De zaak betreft eene mededeeling, die de beide staten zouden wenschen te doen of moeten doen aan den bondsdag te Frankfort, en waaromtrent zij het eens willen worden, ten einde, kan het zijn, te voorkomen dat van een' al te sterk uitkomend verschil van meening in den boezem dier vergadering blijk worde gegeven. Oostenrijk verbondden door eene mengte verklaringen en verschillende handelingen, vraagt zeer natuurlijk, dat de te Frankfort in te zenden mededeeling het beginsel van onbeduurbaarheid der waarborgpunten in zich bevatte, terwijl Pruissen alleen de twee eerste als aangenomen wenscht te handhaven, de eerdige die, volgens de meening des Berlijnschen kabinets, de Duitsche belangen regtstreeks betreffen.

De voorstellen van Oostenrijk, die aan den bondsdag te Frankfort zullen worden voorgelegd, zijn reeds te Berlijn aangekomen en aan het Pruissische kabinet medegedeeld. Uit eene goede bron deelt de *Zeit* mede, „dat in die voorstellen van de Duitsche staten verlangd wordt, dat zij aan de vier waarborgpunten bij de Oostersche kwestie blijven vastbouden, *en een gedeelte dragen van de aanzienlijke kosten welke Oostenrijk bij de bezetting der vorstendommen voor zijn leger heeft uitgegeven.*" Dit berigt vereischt allezins nadere bevestiging.

— In eene vergadering van de maatschappij van landbouw in het groot-hertogdom Baden, gaf de voorzitter de meening te kennen, dat men uit het afnemen der cholera (?) en de uitbarsting van den Vesuvius de hoop kon afleiden, dat de aardappelziekte zou verdwijnen (!) Dit had men in 1744 en 1785 na de uitbarsting van den Vesuvius waargenomen. Deze hoop moest echter niemand terughouden van het nemen van maatregelen van voorzorg.

— De directeur van politie te Warschau heeft bij eene openbare kennisgeving het rooken op straat verooroofd, op grond, dat dit als een voorbehoedmiddel tegen de cholera, die op dit oogenblik in genoemde stad heerscht, beschouwd wordt.

DENEMARKEN.

Volgens eene depêche uit Koppenhage van den 30sten, had de rijksdag zich daags te voren vereenigd, om te beraadslagen over de nieuwe constitutie, welke die van den 26sten Julij 1854 vervangen moet. Men weet dat het nieuwe ontwerp, waarbij alleen de algemeene belangen van het geheele Deensche koningrijk geregeld worden, geheel onveranderd laat de democratische bepalingen der Deensche constitutie van 1849, die in het eigenlijke Denemarken van kracht blijft. Dezelfde depêche voegt er bij, dat de koning graaf *Moltke* tot president en den baron *Brockdorff* tot vice-president des rijksdags benoemd heeft.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 3 Julij.

In beide Huizen werd gisteren avond gelezen eene koninklijke boodschap, houdende voorstel tot het toekennen van een pensioen van 1000 pond st. uit de staatskas aan de weduwe en een jaargeld van 2000 pond st. aan den eenigen zoon van wijlen lord *Raglan*. Heden is dit voorstel bij acclamatie aangenomen.

Een der leden van het Lagerhuis opperde het denkbeeld, om ter vermeerdering van het effectief der legermagt, ontslagen veroordeelden aan te sporen in de krijgsdienst te treden, welk denkbeeld echter door de vergadering met verontwaardiging werd verworpen.

Lord *Grosvenor* heeft, onder veel toejuiching, zijn voorstel tot het verbieden van het uitoefenen van winkelbedrijf op Zondag, ingetrokken.

Verscheidene leden van het Parlement hebben ernstig geklaagd over het gedrag der politiedienaren op eergisteren. Lord *Grey* gaf de toezegging, dat van regeringswege de zaak streng zal worden onderzocht.

— Ondanks de waarschuwing der autoriteiten tegen het bevatten der volksvergadering in Hydepark, waren daar eergisteren, minst gerekend, 150,000 personen bijeengekomen, om de redenaars tegen de Zondagswet te hooren. De zeer talrijk opgekomen politie mogt dit niet dulden, doch naauwelijks beproefde zij het, om eenige der volksleiders in verzekerde bewaring te nemen, of er hadden onderscheidene vechtpartijen plaats, hetgeen echter niet belette, dat meer dan honderd der meest weerspannigen naar de gevangenis werden gebragt. Toen zij heden voor de regtbank zouden verschijnen, hadden er zulke verregaande wanordelijkheden van de zijde der talloos zamengevloeide volksmassa plaats, dat met de zaak niet konde worden voortgegaan. Er werden wederom eenige arrestatiën bewerkstelligd. Gedurende beide tumulten zijn verscheidene personen gekwetst. Men zegt, dat aanstaanden Zondag eene nieuwe demonstratie in Hydepark zal worden ondernomen. (Dit voornemen zal wel niet tot uitvoering komen, wanneer het algemeen bekend wordt, dat het wetsvoorstel tot strengere waarneming van den Zondag, door lord *Grosvenor* is ingetrokken.)

— Terstond na het vernemen van lord *Raglan's* dood heeft prins *Albert* zich naar de woning der weduwe begeven, om eenen brief van Hr. Ms. leedbetuiging af te geven.

— De *Times* behelst een breede lofspraak op het bestuur van lord *Dalhousie* in Engelsch Indië, welk land in den voorspoedigsten staat verkeert, ten gevolge der hervormingen welke de gouverneur-generaal aldaar in het burgerlijk beheer heeft ingevoerd en van de zorg welke hij tot vermeerdering van het welzijn der bevolkingen heeft gedragen, onderanderen door hun met spoorwegen en telegraaflijnen te begiftigen.

— Blijkens de laatst ontvangen overlandberigten, liep te Hongkong op den 10den Mei het gerucht, dat de Keizer van China, *Hien-fung*, was overleden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 2 Julij.

De buitengewone zitting van den senaat en van het wetgevend ligchaam werd heden middag door den Keizer in persoon geopend, bij welke gelegenheid Z. M. eene rede uitsprak, waarvan wij reeds den hoofdinhoud in ons vorig nommer hebben medegedeeld en die wij hier, om haar gewigt, thans in haar geheel laten volgen. De rede luidt aldus:

MIJNE HEEREN, SENATOREN en AFGEVAARDIGDEN!

„De diplomatieke onderhandelingen, die gedurende den loop uwer jongste zitting aanhangig waren, deden het voorzien, dat ik in de noodzakelijkheid gebragt zoude worden om u weder bijeen te roepen, wanneer de ongelukkige termijn daar zou zijn, waarop de conferentiën onmagtig zouden blijken tot herstel van den vrede. Thans kom ik een nieuw beroep doen op uwe vaderlandsliefde en op die van het land.

„Heeft het van onze zijde aan gematigdheid ontbroken bij het stellen van onze voorwaarden tot den vrede? Ik schroom niet die vraag met u te onderzoeken.

„Reeds had de oorlog een jaar geduurd; Frankrijk en Engeland hadden Turkije gered; zij wonnen twee veldslagen; zij noodzaakten de Russen om de Donau-vorstendommen te ontruimen en putteden Ruslands krachten uit tot verdediging van Sebastopol. Voorts verwierven zij de adhaesie van Oostenrijk en de zedelijke goedkeuring van het overige Europa.

„Het Weener kabinet vroeg toen, of wij er in toestemmen wilden, om weder op de grondslagen te onderhandelen, die reeds ter loops vóór onze overwinningen waren geformuleerd. Eene weigering van onze zijde moest in den aard der zaak liggen; men moest gelooven, dat de eischen van Engeland en Frankrijk gestegen waren, in dezelfde verhouding van de grootschheid der worsteling en van de gedane opofferingen. Evenwel lieten Frankrijk en Engeland zich niet voorstaan op de door hen behaalde voordeelen, noch op de bij vroegere traktaten verworven regten; zoo zeer namen zij het ter harte om den vrede te vergemakkelijken en blijken van gematigdheid te geven.

„Wij bepaalden er ons bij, om in het belang van Duitschland, de vrije scheepvaart op den Donau te eischen en een' dam te vragen tot keering van de Russische aanmatigingen, die onophoudelijk de monding dier groote rivier kwamen stremmen.

„Wij vroegen, in het belang van Turkije en Oostenrijk, eene betere inrigting van de vorstendommen, ten einde zij tot een wal zouden kunnen strekken tegen de steeds wederkeerende overheersching van het Noorden; in het belang der menschelijkheid en der geregtigheid, gelijke waarborgen voor de Christenen, onverschillig tot welke gezindte behoorende, en zulks onder de uitsluitende bescherming van den Sultan; in het belang der Porte en in dat van Europa, de beperking tot op een redelijk cijfer van de schepen,

die Rusland, beschut voor elken aanval, in de Zwarte zee onderhoudt en die het daar niet kan onderhouden, zonder er vijandelijke bedoelingen mede te beoogen.

» Zietdaar wat wij voorstelden; maar deze voorslagen, grootmoedig door hunne belangeloosheid en in beginsel goedgekeurd door Oostenrijk, door Pruissen en door Rusland zelf, zijn vervlogen en losten zich in de conferentiën op.

» Rusland, dat in theorie toestemde om aan zijn overwigt in de Zwarte zee een einde te maken, weigerde er elke beperking van zijne maritime krachten, en wij wachten er nog altijd op, dat Oostenrijk aan zijne verbindtenis zal voldoen, daarin bestaande, dat ons wederzijdsch verbond of- en defensief worde, wanneer de vredesonderhandelingen tot geen goed einde mogten leiden.

» Oostenrijk stelde ons wel is waar voor om een verbond te sluiten, waarbij ook Oostenrijk zich zoude verbinden om de onafhankelijkheid van Turkije te waarborgen en het als een *casus belli* te beschouwen, wanneer het aantal Russische oorlogsschepen in de Zwarte zee meer zou bedragen, dan dat, hetwelk er vóór het uitbreken van den oorlog aanwezig was. Maar het aannemen van een dergelijk voorstel was eene onmogelijkheid, vermits Rusland daardoor in niets werd gebonden en wij den schijn aannamen van zijn overwigt te bekrachtigen door zulk eene conventie.

» De oorlog moet dus zijn' loop volgen. De bewonderenswaardige trouw en moed van leger en vloot, zal, naar ik mij vlei, weldra tot eene gelukkige uitkomst leiden.

» Aan u, mijne heeren! zij het gegeven, om mij de middelen te verschaffen tot voortzetting van den strijd

» Het land heeft mij reeds zijne hulpbronnen en zijn vertrouwen in mijn' persoon getoond.

» Weinige maanden geleden bood het mij zeventien honderd millioen meer aan dan ik vroeg.

» Een gedeelte daarvan zal thans voldoende wezen om zijne eer en de regten onzer groote natie staande te houden.

» Ik was besloten om mij te midden van mijn dapper leger te begeven, waarop de tegenwoordigheid van zijnen vorst welligt een' gelukkigen invloed zoude uitgeoefend hebben. Doch de in het buitenland in het leven geroepen ernstige vraagstukken bleven onbeslist en de stand van zaken in het binnenland eischten nieuwe en belangrijke maatregelen. Met smart moest ik dat plan dus vaarwel zeggen.

» Mijne regering zal u eene wet op de jaarlijksche recrutering voorstellen. Er zal geene buitengewone ligting plaats hebben en men zal tot den gewonen loop der zaken terugkeeren, die het evenwel noodzakelijk kan maken, dat de ligtingen één jaar voor den gewonen tijd geschieden.

» Deze mijne rede besluitende, breng ik de geregte schatting mijner hulde aan hen, die voor het vaderland strijden, en betreur hen die in den strijd vielen.

» Het voorbeeld van zoo veel volharding en zelfverloochening zal niet vruchteloos aan de wereld gegeven zijn en wanneer van onze zijde verdere opofferingen noodig worden, moeten zij ons niet ontmoedigen.

» Of de natie moet van elke staatkundige rol afstand doen, òf wanneer zij haar gewigt in de schaal wil leggen, dan moet zij ook dienovereenkomstig weten te handelen. Daardoor zal Frankrijk zich ook handhaven in den rang, die aan hetzelve toekomt.

» Vertrouwen wij op de Voorzienigheid, volharden wij in onze pogingen, en wij zullen tot een vrede geraken, dien de alliantie van twee groote volken waardig zal zijn."

De *Moniteur* doet in eene beschouwing over de troonrede opmerken, dat Ruslands weigering om de voorstellen der Westersche mogendheden aan te nemen, ten gevolge zal hebben, dat de door Oostenrijk tegenover de Westersche mogendheden aangegane verbindtenissen in hare volle kracht zullen worden nageleefd. (Te Weenen oordeelt men geheel anders.)

De uitdrukking omtrent Oostenrijk wordt door velen als de voorbode beschouwd van de verbreking van het verbond van den 2den Dec.

— Het wetgevend ligchaam heeft van de regering ontvangen drie wetsontwerpen, strekkende tot het sluiten eener leening van 750 millioen; tot verhooging der belasting op de sterke dranken, en tot heffing van $\frac{2}{10}$ der opbrengst van het reizigersvervoer langs de spoorwegen, en tot heffing van tien opcenten op de indirecte belastingen.

— Keizer *Napoleon* heeft den heer *de Persigny* uitgenoodigd, aan lady *Raglan* de deelneming te betuigen van het hoofd van den staat in Frankrijk, in het verlies door deze vrouw geleden. Na het overlijden van maarschalk *de Saint-Arnaud* was lord *Cowley* met eene gelijke opdragt bij de weduwe diens veldheers belast.

— Gisteren werd de tentoonstelling van nijverheid weder door eene ontzaggelijke menigte bezocht. Bij de drukkende warmte, die men den geheelen dag had — de thermometer teekende te 2 uur 104° Fahr., — was het, voornamelijk op de galerijen bijna onuitstaanbaar. Het nevengebouw, waar de werktuigen geëxposeerd zijn, werd bijna niet bezocht, en geen wonder: sommige dier machines waren in beweging en de hitte van den stoom maakte het verblijf aldaar voor een ieder, behalve voor de stokers en machinisten, ondragelijk.

— Gisteren heeft de inwijding plaats gehad van den spoorweg van Parijs naar Caën en heden heeft op dezelfde lijn een betreurenswaardig ongeluk plaats gevonden. Een trein is namelijk tusschen Beaumont le Roger en Conchey uit het spoor geraakt, en de locomotief en de waggons zijn daardoor van eene hoogte van 20 voeten naar beneden gestort. Nadere bijzonderheden ontbreken echter tot dus verre.

Van den 4den. De *Moniteur* bevat heden de memorie van toelichting van het wetsontwerp betreffende de leening. Daarin wordt o. a. gezegd, dat de uitschrijving zal kunnen worden uitgesteld, vermits de geregelde voorziening in de dienst voor den oorlog nog voor eenigen tijd is verzekerd; dat de opbrengst van de verhooging van het regt op den prijs van passagiers en goederen-vervoer op de spoorwegen wordt geraamd op 6 millioen; dat de 10 opcenten als oorlogslasten van alle indirecte belastingen zal opbrengen 52 millioen.

De 140,000 man der ligting van 1855 zullen in 1856 onder de wapenen worden geroepen.

BELGIE.

BRUSSEL, 2 Julij.

Niettegenstaande de zwarigheden, welke het dagblad *le Nord* voor zijne verschijning heeft ondervonden, is gisteren het eerste nommer alhier verschenen. Het blad heeft, naar het schijnt, uitgebreide betrekkingen. Door de redactie wordt opgegeven, dat de twee personen, welke uit België verwijderd zijn, als tot *le Nord* in betrekking staande, waren een Rus, die aandeel in het blad had, doch geen medewerker was, en een vertaler voor het Duitsch.

Het blad valt de Belgische regering nog al hevig aan over deze, door haar gepleegde willekeurige handelwijze, en verklaart zeer wel te begrijpen, dat Frankrijk en Engeland van de Belgische regering de uitzetting eischen van de vreemdelingen, die zich in België onder de bescherming der constitutioneele vrijheden zouden willen plaatsen om hunne scherpe pijlen tegen de regeringen van Frankrijk en Engeland af te schieten, doch volstrekt niet te begrijpen, waarom men in België het verblijf ontzegt aan vreemdelingen, wier eenig misdrijf daarin bestond, dat zij hebben medegewerkt tot de vestiging en tot de zamenstelling der redactie van een blad, opgerigt met het eenig doel van beschaving en vrede.

Le Nord bevat heden een artikel ten betooge dat, zoo wel in het verledene als voor het tegenwoordige, alles zamenloopt om de onmogelijkheid te bewijzen van den bestendigen duur van een verbond tusschen Frankrijk en Engeland; doch dat dit niet wegneemt, dat beide staten onderling in goede verstandhouding kunnen verkeeren, mits gematigdheid en verzoeningsgeest op den voorgrond staan.

Schoon te Berlijn betrekkelijk weinig Fransche dagbladen worden gelezen, was de begeerte om dit te lezen zoo groot, dat geen ander vóór zijne verschijning zooveel inteekenaren had, als *le Nord*.

— Te Ostende zijn pogingen ontdekt om Belgische militairen over te halen tot desertie, ten einde bij het Engelsche vreemden-legioen over te gaan.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 4 Julij.

Heden zijn de vergaderingen van de synode van de Hervormde gemeente door z. exc. den minister voor de zaken van de Hervormde en andere eeredienten, in het lokaal van dat ministerie geopend.

— Den 30sten Junij is op den huize *Sandenburg* bij Neerlangbroek overleden, mr. *F. A. A. C.* baron *van Lynden van Sandenburg*, ridder der orde van den Nederl. Leeuw, kommandeur van de orde der Eikenkroon, honorair kamerheer des Konings, vice-president van het provinciaal geregtshof van Utrecht, enz.

— Volgens de bij het departement van koloniën uit Curaçao ontvangen berigten, loopende tot den 11den Junij, was de gele koorts sedert eenige weken op nieuw uitgebroken en had weder eenige slagtoffers gemaakt, waaronder een elftal manschappen van het laatst aangekomen militair detachement, en een van dat, in April te voren ontscheept.

ROTTERDAM, 3 Julij.

Na eenigen stilstand in den uitvoer, werden met verschillende stoombooten heden naar Groot-Brittanje van hier verladen duizende kinnenmanden nieuwe aardappelen, vooral uit het Westland komende.

— Gedurende de eerste zes maanden dezes jaars heeft het Nederlandsche Zendeling-Genootschap aan giften en legaten ontvangen de aanzienlijke som van *f* 11,732.13.

ASSEN, 4 Julij.

In de zitting der provinciale staten van gisteren is overgelegd een brief, door ged. staten van Drenthe, den 8sten Mei gerigt aan zijne excellentie den minister van binnenlandsche zaken, omtrent de rigting van den spoorweg in de noordelijke provinciën des rijks. Zij dringen daarin aan op de verwezenlijking van het denkbeeld, door mr. *L. Oldenhuis Gratama* ontwikkeld, om den weg van Leeuwarden naar Meppel met eene buiging naar het oosten regtlijnig te doen loopen op het dorp Haule, en van daar regtlijnig op Meppel, terwijl ook van uit Haule de lijn, die Leeuwarden met Groningen verbinden moet, regtlijnig op laatstgemelde plaats zou loopen.

Die rigting is het meest in het belang van den staat en ook van de onderneming zelve, omdat zooveel mogelijk terrein tot gemeenschap met den weg zal worden erlangd; omdat eene aanmerkelijke verkorting van de spoorwegbaan zal worden verkregen, en omdat de gronden langs de door hen voorgestelde lijnen, veel goedkooper zijn dan volgens het vermoedelijk plan der concessionarissen.

En nu meenen ged. staten ook het belang hunner provincie, dat daarmede zamenhangt, bij de Regering te mogen aandringen.

Drenthe, vroeger eene stiefzuster der andere provinciën, heeft vooral sedert de scheiding met België zich krachtig ontwikkeld.

„Alles bereidt verdere ontwikkeling voor: kanaalgraving, veen- en landontginning, niet het minst, het als 't ware aan de doode hand onttrekken van duizenden bunders grond door marke-verdeelingen, die elkander in de laatste tien jaren met ongeloofelijke snelheid zijn opgevolgd. Het in weinige jaren vestigen te Assen, waar vroeger geen handel hoegenaamd was, van eene bloeijende weekmarkt, kan ook in dat opzigt getuigen van den vooruitgang, die in Drenthe is op te merken, even als de omstandigheid, dat die plaats in de laatste 30 jaren hare bevolking tot het vierdubbele heeft zien toenemen. Eene menigte straatwegen tot betere gemeenschap zijn in aanbouw en voorbereiding. Met één woord, het laat zich aanzien, dat Drenthe na verloop van een vijftigtal jaren een der welvarendste gewesten van Nederland zijn zal. Drenthe is zeker die provincie, die, volgens den gewonen loop der dingen, het meest van allen met grond van de toekomst te verwachten heeft.

„Het is verblijdend zulke uitzigten te hebben, nog meer ter neerslaand is het, wanneer zich plotseling een nevel vertoont, die den zóó helderen gezigteinder verdonkert."

Een spoorweg toch, die Drenthe afsluit, zal haar verlies doen lijden in 't geen zij heeft.

Op deze gronden is het, dat ged. staten met alle bescheidenheid die hun past, maar tevens met al den drang, die hunne overtuiging medebrengt, verzoeken, dat de Regering de definitieve concessie niet zal verleenen, dan met aanneming der verbindingslijnen, in den zin, als die door hen zijn voorgesteld.

— Er worden dezer dagen drukke waterpassingen, opmetingen, enz. voor den geprojecteerden noordelijken spoorweg gedaan aan de oostzijde van Meppel. Vroeger had zulks aan de westzijde plaats; maar uit hoofde van de meerdere geschiktheid en tevens mindere kostbaarheid van den grond, heeft men nu de aandacht bijzonder op de oostelijke lijn gevestigd.

— Eergisteren heeft in het zuiden van Drenthe een hevig onweder gewoed; bij Dalen moeten twee koeijen zijn doodgeslagen.

Bij Havelte is de bliksem geslagen in twee palen van den telegraafdraad. De draad is echter onbeschadigd gebleven.

GRONINGEN, 5 Julij.

Gisteren is door den commissaris des Konings in zijn hôtel een diner aangeboden aan de staten dezer provincie.

— Heden middag zijn alhier van het 8ste regement, 4de bataljon, van Arnhem gearriveerd een 50tal miliciens van de ligting 1853, welke gedurende 14 maanden in den wapenhandel zijn geoefend, om met onbepaald verlof naar hunne haardsteden terug te keeren

— Gisteren was het de dag dat de heer GERLOF DE JAGER JR. aftrad als collectant bij de Ned. Herv. gemeente, in welke betrekking hij gedurende 5½ jaar was werkzaam geweest en hiervan 2½ jaar als president van het collegie van broeders collectanten. Als blijk van erkentelijkheid en ware broederlijke vriendschap en tot aangename herinnering aan zijne nedergelegde eervolle betrekking, heeft deze vereeniging aan den heer JAGER een zeer fraai bewerkt zilveren inktstel ten geschenke aangeboden, voorzien van deze inscriptie: „Door het collegie collectanten te Groningen, aan den aftredenden voorzitter G. DE JAGER JR., uit hoogachting aangeboden den 4den Julij 1855."

De overreiking, op gisteren avond, had plaats met eene gepaste aanspraak door den nieuwbenoemden president den heer mr. J. W. VAN UILDRIKS, welke door den begiftigde met zigtbare aandoening op eene hartelijke wijze werd beantwoord.

— Van regeringswege is bekend gemaakt de hoofdzakelijke inhoud van het proces-verbaal der zittingen van de commissie, benoemd om de grondslagen te beramen van de verdeeling van de opbrengst der algemeene collecte tot ondersteuning van hulpbehoevenden ten gevolge van den watersnood in het voorjaar van 1855. Daaruit blijkt o. a., dat de commissie, naar aanleiding der uitkomsten van haar onderzoek, bevonden heeft, dat de schade staat in Noord-Brabant als 15.5, in Gelderland als 66.5, in Zuid-Holland als 4.5 en in Utrecht als 13.5 tot 100. Met eenparigheid van stemmen heeft de commissie besloten, deze verhouding aan den minister van binnenl. zaken voor te stellen als grondslag voor de verdeeling der tot leniging der schade reeds ontvangene of verder te ontvangen gelden.

Dienovereenkomstig heeft de minister van binnenl. zaken, bij beschikking van den 2den Julij, het aandeel der vier genoemde provinciën in het reeds beschikbare bedrag der gehoudene collecte, ten beloope van ruim *f* 509.000, bepaald, voor Noord-Brabant op *f* 78,895, Gelderland *f* 338,485, Zuid-Holland *f* 22,905, Utrecht *f* 68,715. Voorts zijn gedep. staten der genoemde provinciën uitgenoodigd, nu zoo spoedig mogelijk, met overleg en bijstand der gemeentebesturen, over te gaan tot de verdeeling tusschen de noodlijdenden, dien het ontbreekt aan eigen middelen tot herstel van hun verlies.

— Volgens het in deze Courant onder de advertentiën opgenomen programma, zal den 9den dezer te *Leer* door de liedertafels der provincie Oostfriesland, onder medewerking der liedertafels van Oldenburg, Papenburg, Lingen en andere plaatsen, een gemeenschappelijk zangfeest plaats hebben. Ook uit deze stad zijn een viertal leden van de hier bestaande liedertafel *Gruno* uitgenoodigd hunne medewerking te willen verleenen. Men belooft zich van dit feest zoowel voor muzijkliefhebbers, als ook over het geheel veel genot en verwacht een talrijk bezoek van buiten. Tot dat einde worden reeds vele toebereidselen gemaakt en op het Schützenhof, in de nabijheid van het bosch Bollinghausen, alwaar het feest zal plaats hebben, wordt reeds eene zeer groote tent opgerigt om goede ruimte voor eene groote schare van deelnemenden te kunnen aanbieden.

VERPACHTING.

GRONINGEN, 4 Julij. De op heden aan het Provinciaal gouvernement aangekondigde verpachting, door den Commissaris des Konings, van:

1. Het grasgewas van een gedeelte dijk langs de Westzijde van het *Reitdiep*, op het punt genaamd *Donghorn*, gelegen onder de gemeente *Hoogkerk*;

2. Het grasgewas van een gedeelte afgesneden dijk langs de Zuidzijde van het *Reitdiep*, tegenover *Donghorn*, gelegen onder de gemeente *Groningen*, — heeft geen plaats gehad, daar op het eerste perceel geen, en op het tweede perceel het ééne ingekomen inschrijvingsbiljet te laat is ingeleverd.

Kerknieuws.

GORREDIJK, 2 Julij. De kerkeraad der Herv. gemeente alhier, heeft heden tot herder en leeraar dezer gemeente beroepen: den weleerwaarden heer *C. Cammenga*, predikant te Akkerwoude en Murmerwoude.

— De heer *J. P. Stricker*, theol. dr. en pred. te Dordrecht, heeft de beroeping bij de Herv. gem. te Amsterdam aangenomen.

ZANDPOORT, 3 Julij. Onze leeraar, ds. *E. Laurillard*, heeft voor het beroep naar Alkmaar bedankt.

ENSCHEDE, 3 Julij. Op het drietal tot het beroep van eenen derden predikant alhier zijn geplaatst: dds. *Rauwenhof*, te Mijdrecht; *Scheffer*, te Zwaag, en *van der Velde*, te Borne.

— Te Eibergen is tot predikant der Hervormden beroepen de heer *B. C. Ledeboer*, pred. te Overlangbroek.

— Ds. *Kuipers*, pred. bij de Chr. Afg. gemeente te Koevorden, heeft voor het beroep naar Spijk bedankt.

DE LANDHUISHOUDELIJKE TUIN

DER

HOOGESCHOOL te *GRONINGEN*,

DOOR

H. C. VAN HALL.

In den Landhuishoudelijken Tuin der Hoogeschool te Groningen heeft men sinds vele jaren een groot aantal *granen* (meer dan 50 vormen), *peulvruchten* enz. enz., met één woord, alle gewassen zoo veel mogelijk, die voor den landbouw van eenig belang zijn of welligt later nog van eenig belang kunnen worden, bijeenverzameld. Vele verscheidenheden zijn daarin sinds 15 of 20 jaren geregeld in stand gehouden en zijn daardoor gebleken genoegzame standvastigheid te bezitten om, bij eene goede behandeling, ook elders hare eigenaardige kenmerken te behouden. Er zijn daar gewone soorten; er zijn er andere, die ter vergelijking en om het botanisch verschil te kunnen aanduiden, of om andere bijzondere redenen worden aangehouden; maar er zijn daaronder ook eenige soorten, die naar alle waarschijnlijkheid met nut in den landbouw ingevoerd zouden kunnen worden, gelijk eenige daarvan reeds met groot nut hier en daar in gebruik zijn gekomen.

Daar een groot aantal dezer gewassen in hunne eigenaardige kenmerken, op dit oogenblik zeer goed kunnen onderscheiden worden, meen ik de aandacht te moeten vestigen onder anderen op de volgende gewassen, die mij voorkomen eene meerdere bekendheid te verdienen:

Mummie-tarwe.
Whittington-tarwe.
Reuzen-tarwe.
Australische guldenweit.
Zeerijige tarwe.

Dit zijn alle soorten van *wintertarwe* en zeer kennelijke vormen; de laatste vooral, die *hier* nog geheel onbekend is en welke zeer welig groeit op vroeger hier aangebragt zoogenoemd *onrijp slik* uit den *Dollard*, welke grond zoo uitmuntend is, dat hij nu reeds in het *negende* jaar met koolzaad, granen, boonen enz. geregeld beteeld is zonder ooit bemest te zijn geweest.

Staudenrogge, veel forscher dan de gewone rogge.

Zeeuwsche wintergerst.

Groote Himalaijagerst, de laatste een zomergewas met naakte korrel.

Georgische haver. Deze is de vroegste van alle onze haversoorten en hierom in sommige streken zeer begeerd. Vóór verscheidene jaren heeft de heer SEVENSTER te Menaldum, in Friesland, daarvan een half kop uit dezen tuin ontvangen en thans zijn zeker wel 600 bunders in Friesland hiermede beteeld, alle oorspronkelijk van die kleine zending afkomstig.

Witte troshaver.

Zwarte troshaver, welke laatste iets vroeger aankomt.

Duitsche vogelgierst;

Italiaansche vogelgierst;

beide als voedsel voor klein gevogelte en wegens haar welig stroo de aandacht waardig.

Groote groene velderwten, met grooter witte bloem en de zaden tweemaal dikker dan van de gewone groene velderwten.

Kroonerwten.

Victoria erwten, de allergrootste soort van doperwten.

Non pareille-groene erwten, veel ladend en slechts 6—7 palmen hoog groeijend.

Vroege kapucijners, niet zeer hoog groeijend en veel opbrengend.

Rozijnerwten, ook wel *Lathyrus-erwten* geheeten, naar de halfroode en witte bloem.

Broei-doperwten, veel ladend en slechts 3—4 palmen hoog groeijend, even als de:

Br. e-peulen.

S am grauwe [illegible]

Broeiboonen of mazagan-boonen.

Kaapsche of ronde duivenboonen met zeer dunne schil om het zaad.

Hungelooren, zijnde zeer lange, veelzadige tuinboonen.

Witte wikken.

Lucerne of eeuwige klaver.

Reuzen spurrie, tweemaal grooter dan de gewone, zoo als hier dadelijk bij vergelijking blijkt.

Italiaansch Raygras, zeer snel van wasdom.

Aardbeziën. Maandbloeijers zonder ranken.

Hoog bosch-aardbeziën, vroeger als *prolifique hautbois* ontvangen, doch thans meer onder dezen naam bekend; zeker eene van de vroegste en beste soorten.

Plantkervel Eene *overblijvende* soort van *kervel*, zeer geschikt om op een' verloren plek, b. v. *onder een' boom*, in den tuin te plaatsen, wanneer zij *zeer vroeg* in het voorjaar een' grooten overvloed van kervel voor soep als anderzins geeft en welke plant men vele jaren achtereen op *dezelfde* plaats kan laten staan.

Ten einde nu deze, zoo het mij voorkomt, in meer dan eene streek nuttige soorten in het werkdadige leven over te brengen en in onzen land- of tuinbouw in te voeren, voeg ik hierbij, dat men zich, nu en in het vervolg, elken werkdag na 12 uur kan aanmelden bij den amanuensis J. H GROENEWOLD, in de Rozenstraat alhier, die ook, doorloopend, de vrijheid heeft, van alle soorten (mits op *vrachtvrije* aanvrage) *gratis* weg te geven; wel niet veel, daar anders de hoeveelheid niet toereikende zoude zijn, maar toch genoeg om in de soort te komen, waarbij ik alleen te verzoeken heb, dat mij later van de voordeelige of min voordeelige uitkomsten der met die zaden genomene proeven eenig berigt worde gegeven.

Bij het bezien van den Tuin sullen aan dezen of genen nog wel andere soorten voorkomen, welke de aandacht trekken en waarvan op dezelfde wijze steeds iets weggegeven mag worden, daar het een Landstuin is, die tot *algemeen* nut moet strekken. — Over *wortelgewassen*, *boon-(Phaseolus-)*soorten enz., die thans nog niet ver genoeg gevorderd zijn, hoop ik later nog wel eens te spreken.

Aangenaam zal het mij zijn, wanneer dit kort berigt ook in andere bladen worde overgenomen, ten einde zoo de genoemde en andere aanbevelenswaardige soorten in ons Vaderland meer en meer in gebruik te brengen en het nut dezer inrigting alzoo meer algemeen te maken.

GRONINGEN, 4 Julij 1855.

(Ingezonden.)

Zangschool.

„In muzijk moeten wij tot de Godheid spreken."

Naar wij vernemen, bestaat bij den heer J. SURINGA, sedert den 1sten Mei onderwijzer in de bijzondere school der 2de klasse van den heer R. G. RIJKENS, het voornemen om met den 1sten September a.s. eene *zangschool* te openen voor meisjes uit den fatsoenlijken stand, van 10—18 jaren, ten einde met haar éénmaal per week, een' geregelden leercursus door te loopen in de muzijk.

Wij verheugen ons daarover en hopen, dat het plan van genoemden heer S zijne vervulling moge vinden door eene ruime deelneming van meisjes, die zoo ooit, dan nú gelegenheid zullen hebben, theoretische en praktische bekwaamheid in de edele zangkunst te verwerven, in die kunst, die door oefening en volharding ieder, maar voornamelijk het meisje, deelachtig kan worden, mits een goed muzikaal gehoor bij haar aanwezig zij.

Wij *verheugen* ons over dit voornemen, want wij weten hoe weinig goeds van dien aard hier ter stede bestaat; wel is waar wordt in vele scholen (naar wij vermeenen te mogen denken, in *alle*) door den onderwijzer of zijnen adsistent den kinderen geleerd te zingen; maar om goede zangers van die kinderen te maken, bestaat er in de school geene gelegenheid; 't zingen *kan* daar, bij den nieuwen voorraad van onderrigtsstoffe, slechts bij-, in allen gevalle geen hoofdzaak zijn.

Nu wordt der meisjes van 10—18 jaren, wier stemmen op dien ouderdom zoo goed geleid kunnen worden, de gelegenheid aangeboden om éénmaal 's weeks, des Vrijdags avonds van 8—10 uur, zich in de zangkunst te oefenen onder de leiding van een verdienstelijk man als de heer S. met regt mag genoemd worden, die reeds tijdens het waarnemen zijner vorige betrekking in 't Groene Weeshuis alhier herhaalde malen bewijzen heeft gegeven van zijn vermogen om goede zangsters te vormen.

Wij vertrouwen dan met reden, dat de heer SURINGA, de begeerte

BIJBLAD N°. 7.

KORT VERSLAG

Behoort bij de Groninger Courant van 6 Julij 1855, N°. 81.

VAN DE HANDELINGEN DER PROV. STATEN VAN GRONINGEN EN DER STATEN GENERAAL.

Provinciale Staten van Groningen.

Zitting van Donderdag den 6den Julij.

Aanwezig zijn 31 leden. Afwezig: de heeren BORST, WICHERS, AALFS, VOS, BONTHUIS, V. SWINDEREN, HOOITES, TIGCHELAAR, BOUMAN, BROUWER, M V D. TUUK, VELTMAN, HOUWING en ROEMELING.

De notulen gelezen en goedgekeurd zijnde, wordt medegedeeld, dat door de afdeelingen zijn benoemd tot voorzitters de heeren SCHILTHUIS, HOMAN en DE HAAN; tot ondervoorzitters de heeren VAN ITTERSUM, J. W. QUINTUS en S. P. VAN DER TUUK, en tot rapporteurs: voor de begrooting wat het rijksbestuur aangaat de heeren VAN SLOOTEN M. V. D. TUUK en VOS, voor de provinciale begrooting en het adres nopens de subsidie voor de gymnastiekschool de heeren VAN SLOOTEN, M. V D. TUUK en TIGCHELAAR, voor subsidie wegens verbetering aan de localen van het kanton te Onderdendam de heeren M. V. D. TUUK en TIGCHELAAR, en voor het reglement op het toezigt der wateren enz. de heeren DIEPHUIS, BRONGERS en ROEMELING.

Ten vervolge op de in de vorige zitting ingekomene stukken wordt alsnu ter tafel gebragt:

30) Adres van burg. en weth. van Midwolda, houdende verzoek om uit provinciale fondsen te erlangen 30 pCt. der kosten van aanleg van een kunstweg van den stoomwater molen op den Oostwolderpolder tot aan den grindweg door die gemeente. — Voor den aanleg van dezen weg, die in 1854 had moeten gelegd worden, was reeds vroeger door Ged. Staten een subsidie toegestaan. Door omstandigheden buiten schuld der adressanten is die aanleg vertraagd en werd hun verzoek toegestaan om de subsidie daarvoor op de begrooting over 1856 te doen overschrijven, doch hadden Ged. Staten bezwaar gevonden in de toestemming tot een verhooging van subsidie boven *f* 3661.89. Zij verzoeken die alsnu.

De voorzitter doet opmerken dat dit stuk eerst staande de vergadering is ingezonden en stelt voor, ingevolge het besluit der Staten nopens den tijd van inzending der te behandelen stukken, dit adres buiten behandeling te laten, waartoe wordt besloten.

31) Voordragt van Ged. Staten, d.d. 5den Julij, nopens eene verzochte subsidie voor den aanleg van een kunstweg van den grindweg aan het Oosterdiep te Veendam af tot het Ommelanderdijksterverlaat. — Gedeput. Staten stellen voor, overeenkomstig het besluit der Staten van den 14den Aug. 1849, eene subsidie van 20 pCt. van de kosten van aanleg te verleenen en daartoe eene som van *f* 1474.20 alsnog op de begrooting te brengen. — In handen gesteld van de centrale commissie der afdeelingen over de provinciale begrooting om daarop te dienen van consideratiën en advies.

32) Voordragt van dezelfden, d.d. 5den Julij, rakende eene wijziging in de voordragt der begrooting van enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven voor 1856. — Deze wijziging strekt om te laten wegvallen de kosten op de begrooting vermeld voor het onderhoud en de vernieuwing der brug over het Heveskesmaar, vermits in dat maar een dam zal worden gelegd. — Commissoriaal als boven.

Aan de orde worden gesteld de volgende onderwerpen:

I) Voordragt van Ged. Staten omtrent de ingebragte bezwaren van A. LEMSTRA en B. A. KLOOSTERHUIS, onder Lutjegast, tegen de amotie van de zoogenaamde Roodehuisjestil. (no. 4) — Besloten overeenkomstig het voorstel van Ged. Staten.

II) Voordragt van dezelfden, rakende de opruiming van den dam te Mensingeweer. (no. 5) — Overeenkomstig die voordragt besloten.

III) Voordragt van dezelfden tot het verleenen van schadeloosstelling aan de leden der commissie uit de Staten tot onderzoek van het plan der bedijking van een gedeelte der Lauwerzee. (no. 11) — Dienovereenkomstig besloten. — De heeren HOMAN, J. W QUINTUS, V. ROIJEN en VENEMA houden zich, als persoonlijk daarbij betrokken, buiten stemming.

IV) Voordragt van dezelfden nopens het doen uitroeijen van hakhout bij sommige provinciale wegen. (no. 21). — Dienovereenkomstig besloten.

De heer VAN ROIJEN gelooft deze gelegenheid geschikt om Ged. Staten opmerkzaam te maken op het snoeijen van opgaande boomen langs provinciale wegen. Dat snoeijen geschiedt niet overal met orde en even goed. Als voorbeeld wijst hij op enkele wegen, zoools die van Onderdendam naar Middelstum, waar de boomen ieder voorjaar geheel van de uitloopende takken ontbloot worden, zoodat zij er als staken uitzien. Hij wenscht de aandacht van Ged. Staten op deze zaak te vestigen.

De voorzitter zegt, dat het aan ieder die belang stelt in het sieraad der wegen, niet dan hoogst aangenaam kan zijn, dat daarop de aandacht gevestigd wordt. Hij heeft het 20 jaren lang te Zwolle betreurd, dat men van de stamboomen lantaarnpalen maakte, die door de besnoeijing regelmatig zijn doodgegaan. Het is thans eene door de wetenschap erkende waarheid, dat men om een boom te doen groeijen, dien nooit moet snoeijen; wanneer dit geschiedt, dan moet het alleen zijn om den vorm, dien men er aan geven wil, of om hinderlijke takken te ruimen. In den regel betaalt men de snoeijers met het afgesneden rijs en dan valt het snoeimes wel eens wat zwaar in de handen van hem, die van dat rijs nut kan trekken. Daarom is het nuttig, dat deze wenk gegeven is en ongetwijfeld zal het collegie van Ged. Staten met hem dien wenk behartigen.

Hierop worden de beide volgende rapporten uitgebragt.

a) bij monde van den heer R. A. QUINTUS, omtrent het verzoek tot oprigting van een waterschap door T. H. GEERTSEMA, wed. G. T. TUININGA, te Ten Post, onder Wittewierum. — De commissie heeft na inzage en overweging der tot dit verzoek betrekkelijke stukken tegen de inwilliging van hetzelve geene bedenking en adviseert om te besluiten overeenkomstig het voorstel van Ged. Staten. — Ter griffie, om morgen aan de orde gesteld te worden.

b) bij monde van denzelfden, nopens eene uitbreiding van den molenpolder van K. M. WIBRINGA te Fransum, gemeente Aduel. — Hiertegen bestaan geene bedenkingen bij de commissie en zij adviseert overeenkomstig het voorstel van Ged. Staten om het verzoek toe te staan, onder de uitdrukkelijke voorwaarde o. a., dat de verlegging van de togt onder directie van het Aduarder zijlvest geschiede. — Ter griffie; morgen aan de orde.

Nadat de voorzitter nog medegedeeld had, welke onderwerpen in de volgende zitting aan de orde gesteld zullen worden, wordt besloten de volgende zitting te bepalen op morgen te 12 uur. Een bezwaar van den heer LAND daartegen wordt door den voorzitter zonder veel moeite opgelost. De openbare vergadering gaat hierop uiteen.

Uit het uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand dezer provincie over het jaar 1854 deelen wij weder, even als in vorige jaren, in dit en het volgend nommer, mede, wat ons voor onze lezers te weten het meest belangrijke toeschijnt.

In de inleiding tot het verslag wordt met dankbaarheid jegens Hem, die alles schonk, gewag gemaakt van den zegen, welke de provincie in het afgeloopen jaar ten deel viel.

„De geest der bevolking — wordt daar gezegd — was geruststellend, en hoewel de duurte der levensmiddelen stand hield en dit eenen merkbaren invloed uitoefende op de welvaart van het grootste getal der ingezetenen, heeft er zich geen enkel geval voorgedaan, waaruit men eenige bezorgdheid voor het verstoren van orde en rust kon afleiden.

„Het was een gelukkig verschijnsel, dat overal voldoende werkzaamheden waren te vinden, en ofschoon de arbeidsloonen niet in evenredigheid staan tot den arbeid en tot de huiselijke behoeften, was de toestand van de arbeidende klasse niet ongunstiger dan dit sedert korte jaren het geval was.

„Volksrampen hebben de ingezetenen niet getroffen. De cholera heeft zich hier en elders en meer in de stad Groningen geopenbaard, zij heeft menig offer geëischt, doch de loop der ziekte heeft zich niet zoo verre uitgebreid en haar bestaan was van korter duur, dan men naar aanleiding van haar hevig karakter durfde vooronderstellen.

„Menige wonde werd gelagen, maar de heelende hand der menschlievendheid en weldadigheid heeft vele rampen verzacht.

„Wij zijn voor schade aan onze dijken bewaard gebleven, geene stormvloeden hebben onze zeeweringen geteisterd.

„De landbouw, die voornaamste tak van volkswelvaart, verkeert in den gewenschten bloei, de oogst van bijna alle artikelen is gunstig uitgevallen. Onze veestapel bleef voor buitengewone rampen bewaard. De longziekte onder het rundvee is wel hier en daar uitgebroken, doch zij heerschte niet algemeen.

„Alle groote bronnen van volksbestaan hebben mild gevloeid, de handel was levendig, de fabrijkarbeid, hoewel hier van geen grooten omvang, niet onvoordeelig; de volksnijverheid bleef steeds levendig, de scheepsbouw en de scheepvaart zoo winstgevend, als sedert jaren niet het geval was."

Het verslag is hierop in verschillende hoofdstukken verdeeld, die te zamen 380 groot-8vo bladzijden beslaan. Met regt mag het dus op de bijvoeging van „uitvoerig" aanspraak maken.

Hoofdstuk I deelt in een negental tabellen den *loop der bevolking* mede. Deze is aan onze lezers reeds grootendeels van elders bekend. Wij kunnen dus volstaan met de volgende korte opgaaf: dat de wettige bevolking op den 31sten Dec 1854 bedroeg 97.895 mannen, 100.202 vrouwen, totaal 198 097, zijnde 2305 meer dan een jaar te voren; — dat de feitelijke bevolking klom tot 199.563; — dat het cijfer der levend geborenen, 6148, dat van het voorgaande jaar met 150 overtrof, maar ook de sterfgevallen, 4161, 24 meer waren; — dat, naar de onderscheidene godsdienstige gezindheden, de bevolking aldus was verdeeld: 160.666 Nederd., 161 Waalsch- en 1 Engelsch-Hervormden, 1 van de Anglik. kerk, 2034 Evang.- en 9 Hersteld-Lutherschen, 4773 Doopsgez., 15 Remonstr., 11 979 Chr. Afgesch., 14,376 R.-Kath., 3 oud-Roomschen, 2376 Ned.- en 5 Port. Israël., 98 tot geene gezindte behoorende. Opmerking bij dit hoofdstuk verdient nog het aantal landverhuizers naar Noord-Amerika, dat in de laatste jaren steeds is toegenomen en thans klom tot een cijfer van 124, voor het grootste deel uit het noorden van deze provincie. Onder deze bevond zich slechts 1 welgestelde, terwijl de overigen allen onder de mingegoeden of behoeftigen zijn gerangschikt.

Hoofdstuk II levert een overzigt van de zamenstelling der prov. staten, van het getal kiezers in de verschillende hoofdkiesdistrikten, van de onderwerpen in 1854 door de staten behandeld, van de werkzaamheden der ged. staten, van de veranderingen in het personeel der provinciale ambtenaren, van de inrigting van het archief, 't welk door de zorg van den archivarius, den heer FEITH, voortdurend beter geregeld wordt en telken jare belangrijk vermeerdert, en van den toestand der provinciale geldmiddelen, die wederom gunstig genoemd wordt.

Hoofdstuk III bespreekt de *huishouding der gemeenten.* Het behelst o. a. de jaarwedden van burgemeesters, wethouders en secretarissen, welke voor Groningen bedragen *f* 2400, *f* 900 en *f* 2400 en voor de andere gemeenten in deze provincie loopen, wat de burgemeesters betreft, van *f* 250 tot *f* 600, wat de wethouders aangaat van *f* 37.50 tot *f* 90, en voor de secretarissen van *f* 250 tot *f* 600. De gewone ontvangsten der gemeenten zijn geraamd op *f* 632,936.68½, de buitengewone op *f* 682,266.46½. In al de gemeenten werden opgenoemde gebouwen en ongebouwde eigendommen en het personeel, en genoegzaam in allen heeft de herziening reeds plaats gehad en beweegt de heffing zich binnen de grenzen van artt. 241 en 242 der gemeentewet. Gezamenlijk bragten zij *f* 81,534.40 op, terwijl de hoofdelijke omslagen tot een bedrag van *f* 179,305.82 zijn geheven; de belastingen op voorwerpen van verbruik, waarvan rijksbelasting geheven wordt, hebben opgebragt de som van *f* 205,117.26½, waarvan te Groningen alleen *f* 132.315.99; eene belasting op de honden is in 34 gemeenten geheven, waarvan de opbrengst volgens raming bedroeg *f* 3.066.00. De gewone uitgaven der gemeenten bedroegen eene som van *f* 717,006.60½, de buitengewone *f* 598,160 06½. De geldmiddelen worden gezegd in een' gunstigen toestand te verkeeren. „De welvaart, die over 't algemeen in dit landbouwend gewest heerscht, bevordert, dat de belastingen zonder bezwaar worden voldaan, en men daaromtrent geene klagten vereemt.

„Ofschoon de goedkeuring der begrootingen over 1855 in het algemeen veel vertraging ondervond, door eene noodzakelijke briefwisseling met de gemeentebesturen, omtrent het verleenen van subsidiën aan armbesturen, overeenkomstig het vierde hoofdstuk der wet van den 28sten Junij 1854 (*Staatsblad* no. 100), waren zij niettemin voor het grootste deel bij den aanvang van het dienstjaar goedgekeurd, terwijl ook het resterende getal thans met onze goedkeuring is bekrachtigd.

„Deze briefwisseling heeft veelal ten gevolge gehad, dat de subsidiën naar den geest en de strekking dier wet verminderd, en zelfs in eenige gemeenten geheel afgeschaft zijn, weshalve men het er voor houden mag, dat die subsidiën langzamerhand uit de begrootingen zullen verdwijnen.

Hoewel de herziening van het plaatselijk belastingstelsel bestendig is voortgezet, zijn er echter in bijna alle gemeenten nog eene of meer belastingen te wijzigen."

De *medische politie* maakt het onderwerp uit van hoofdstuk IV; „De gezondheidstoestand was over het geheel zeer voldoende, hoewel de typhus en cholera-asiatica zoo wel in de stad Groningen als te lande heeft geheerscht.

„In de verschillende streken der provincie stonden de geboorten tot de sterfgevallen als volgt:

In het Westerkwartier	als 100 geboort.	tot 68.69	sterfgev.
„ „ Hunsingokwartier	„ „	„ 66.73	„
„ „ Fivelingokwartier	„ „	„ 65.40	„
„ „ Oldambt met inbegrip der gemeente Haren		70.90	
„ de stad Groningen	„ „	„ 90.54	„

Het aantal geneeskunstoefenaren bedroeg op den 1sten Jan. 1855 in 't geheel 391; hieronder worden evenwel, volgens het verslag, ook begrepen 6 tandmeesters, 1 oogmeester, 15 droogisten, 41 apothekers, 36 vroedmeesters en 77 vroedvrouwen.

Wat het vee betreft, zoo heeft de besmettelijke longziekte zich in 7 gemeenten vertoond. „Zoo ver het zich tot nu toe laat aanzien, is de inënting een allezins heilzame maatregel, wijl er, naar evenredigheid, slechts zeer weinig runderen ten gevolge der inënting gestorven zijn, of eene verminking (in het verlies van den staart bestaande) hebben ondergaan"

De pokken en de schurft onder de schapen hebben zich op eenige plaatsen vrij hevig vertoond.

„De commissie van landbouw heeft bij herhaling onze aandacht op deze beide besmettelijke ziekten gevestigd en zooveel mogelijk op het nemen van afdoende maatregelen aangedrongen, daar het anders te vreezen staat, dat zoodanige ziekten zich hier zoozeer zullen inwoekeren, dat zij naderhand in het geheel niet meer uitgeroeid kunnen worden.

„De gemeentebesturen zijn door ons dan ook ten ernstigste aangespoord, om door plaatselijke keuren zooveel mogelijk tegen de verbreiding der ziekte te waken, en om de ingezetenen indachtig te maken dat zij, volgens het strafwetboek, verpligt zijn tot aangifte van alle besmettelijke ziekten, die zich bij hun vee mogten voordoen."

Hoofdstuk V handelt over de *nationale militie* en de *schutterijen*. Tot de loting voor de eerste waren ingeschreven 1941 jongelingen; voor het contingent door deze provincie te leveren zijn ingelijfd 551. De schutterijen zijn in denzelfden staat gebleven als het vorige jaar. De eerste ban bestond uit 886 man dienstdoende en 4493 rustende schutterij.

Van de *kerkelijke zaken* wordt in hoofdstuk VI verslag gedaan. Het getal kerkelijke gemeenten is met eene (Chr. Afgesch.) te Sellingen vermeerderd. Er bestaan thans 164 Herv., 1 Waalsche, 5 Ev. Luth., 15 Doopsgez., 28 Chr. Afg., 13 R.-Kath., 13 Ned. Israël. gemeenten. De dienst wordt hierbij waargenomen door 163 Herv. leeraren, 5 Luth., 15 Doopsg., 37 Chr. Afgesch., 13 pastoors, benevens 5 adsistenten en 1 Israël. leeraar.

In 57 van de Herv. gemeenten werden ter bestrijding der uitgaven hoofdelijke omslagen geheven. In het verslag wordt gewezen op het ongelijke der cijfers van de vaste inkomsten dier gemeenten, wanneer ze met elkander worden vergeleken.

„Het collegie van toezigt heeft pogingen aangewend, om vermogende kerkgemeenten te bewegen ten behoeve harer noodlijdende zustergemeenten iets af te zonderen. Die pogingen zijn ook hier en daar met een' gunstigen uitslag bekroond.

„In de vaste bezoldiging van de leeraren bij de onderscheidene gemeenten is, zooverre die uit 's lands kas wordt voldaan, geene verandering gekomen. Vele dier tractementen zijn te gering in verhouding der tegenwoordige behoeften, en hoewel aan enkele der predikanten door den Koning gratificatiën zijn verleend, was eene algemeene verhooging van hunne inkomsten, zoo die niet uit de opbrengsten van landerijen worden gevonden, zeker wenschelijk."

Hoofdstuk VII doet ons den staat van het *onderwijs*, *de kunsten en wetenschappen* kennen. Het getal der openbare scholen voor lager onderwijs is nu weder met eene, te Nieuwe Pekela, vermeerderd en bedraagt 207. Bijzondere scholen van de eerste klasse zijn er thans 14, van de tweede klasse 34. Het getal leerlingen, 't welk gedurende 1854 voor korter of langer tijd de school heeft bezocht, bedroeg 40027. „Als wij daarbij op het oog houden, dat dit getal in 1852 bedroeg 40960
en in 1853 40596
zoo toonen die cijfers eene vermindering aan van 933; eene vermindering, die bij het toenemen der bevolking alle opmerking verdient." Gratis onderwijs, hetzij in de afzonderlijke armenscholen, hetzij dat het schoolgeld uit de gemeentekassen werd verstrekt, ontvingen 11,960 leerlingen.

Over het algemeen heeft men reden zich over den staat van het onderwijs te verblijden en schijnen de onderwijzers te beseffen, dat zij in de eerste plaats hunne krachten moeten inspannen, om het onderwijs te verbeteren en regt vruchtbaar te maken voor verstand en hart.

„Het spreekt van zelve, dat, waar het onderwijs gestadig wordt verbeterd, ook de deugdelijkheid er van moet winnen, 't welk zich openbaart in de vruchten, die het onderwijs draagt. Die vruchten vertoonen zich onder de opgroeijende jongelingschap en bij allen, die reeds van het verbeterd onderwijs gebruik hebben gemaakt, in den goeden zin, waarmede ze bezield zijn, om nuttig werkzaam te wezen voor zich en anderen, door het oprigten van vereenigingen of maatschappijen, door bevordering van zang- en toonkunst, door het aankweeken van nijverheid, door het oprigten van genootschappen en door het verschaffen van arbeid aan de armen.

„De oprigting van afdeelingen van de maatschappij tot afschaffing van sterken drank neemt meer opgang, en over het bestaan van verschillende afdeelingen ten platten lande mag de menschenvriend zich reeds verheugen.

„Dat er met ieder jaar minder personen worden aangetroffen, die onbekwaam zijn in het lezen en schrijven, is eene heerlijke vrucht van het onderwijs, dat voor allen toegankelijk wordt gemaakt.

„Over 't geheel merkt iedereen op; dat er een opgewekt geestelijk leven in dit gewest komt voor al wat schoon en goed is, en dat dit leven gaandeweg toeneemt in uitgebreidheid en kracht.

„Men verlieze echter niet uit het oog, dat er nog veel te verbeteren overblijft.

„Het is zoo, veel moet men aan den tijd overlaten; maar er moet geen tijd verloren gaan.

„Wij hebben den staat van het onderwijs niet ongunstig voorgesteld; wij hebben de deugdelijkheid er van aangetoond; wij hebben naar onze overtuiging gesproken; maar wij wijzen er op, dat zulks geen grond kan opleveren, om niet naar verdere volmaking te streven. Men sluimert zoo ligt in, wanneer men meent reeds veel te hebben gedaan. Neen, het zij ons een prikkel, om mede te werken tot het opruimen der bezwaren, die de verdere ontwikkeling van het schoolwezen in den weg staan."

Verder wordt gezegd, dat de hulpmiddelen voor het onderwijs gaande weg verbeteren, hoezeer sommige gemeentebesturen daarbij nog te karig te werk gaan; — dat de zoo nuttige schoolbibliotheken meer algemeen worden ingevoerd en thans bij 90 scholen bestaan; — dat van de schoollokalen nog slechts een paar slecht kunnen genoemd worden; — dat in deze provincie 13 bewaarscholen bestaan, bezocht door 1554 leerlingen, en dat door ged. staten, doordrongen van het nut dier inrigtingen, pogingen bij de gemeentebesturen zijn aangewend, de oprigting er van aan te moedigen; — dat de kweekschool, de 48 herhalings- en 13 zondagsscholen nuttig blijven werken; — dat voor handel, nijverheid en zeevaart eene school bestaat te Winschoten, bezocht door 44 leerlingen; — dat wederom 2 scholen voor middelbaar onderwijs zijn opgerigt, te Zuidbroek en Oude Pekela; — dat de 27 in deze provincie bestaande onderwijzersvereenigingen, even als de overige bijeenkomsten, bij voortduring gelegenheden blijven tot voortgaande oefening der onderwijzers; — dat het getal leerlingen op de Latijnsche scholen of gymnasiën op den 15den Jan. 1855 bedroeg te Groningen 47, te Winschoten 39 en te Veendam 25, en dat de Latijnsche school te Appingedam, die daar sinds onheugelijke jaren was gevestigd, heeft opgehouden te bestaan, — en dat het getal studenten aan de hoogeschool te Groningen op den 31sten Dec. 1854 bedroeg 228, zijnde 63 minder dan een jaar te voren.

Aangaande de landhuishoudkundige school worden o. a. de volgende opmerkingen gemaakt, waarvan de waarheid helaas nog te vaak wordt miskend: „Wanneer wij als waarheid mogen aannemen, dat theorie en praktijk hand aan hand moeten gaan, eensdeels, omdat elke arbeid, zonder inzigt begonnen en zonder doorzigt voortgezet, niet die vruchten kan geven, welke de practische hand, door de theorie geleid en bestuurd, daarvan zou kunnen inoogsten; anderdeels, dewijl alle werk, 't welk niet overeenkomstig een vooraf gemaakt en wel berekend plan wordt ten uitvoer gelegd, steeds te veel moeite, tijd en kosten vordert, dan mogen wij, met het oog op een zoo belangrijk bedrijf als de landbouw in ons gewest uitmaakt, de landhuishoudkundige school in deze provincie eene hoogst nuttige en aanprijzenswaardige inrigting noemen.

„Dáár toch wordt den toekomstigen landbouwer de gelegenheid gegeven tot het aanleeren van kundigheden, die ontegenzeggelijk met zijn beroep in het naauwste verband staan; dáár wordt hem tevens de weg opengesteld, om zijne theoretische kennis in toepassing te brengen en te leeren, dat de wetenschap bijna zonder uitzondering haren ijverigen beoefenaar ruimschoots voor zijne moeite beloont.

„Het vooroordeel, 't welk bij velen bestaat, dat alles, wat voorheen bruikbaar was, ook thans nog goed of zelfs wel onverbeterlijk moet zijn; de onwil, om van het als goed bekende pad op een' onbekenden weg over te stappen, al is het ook wetenschappelijk en proefondervindelijk bewezen, dat deze laatste de voorkeur verdient; of wel eene nimmer te billijken onverschilligheid omtrent het nieuwe, eene laakbare traagheid in het onderzoeken en beproeven daarvan, dit alles brengt welligt te weeg, dat er door een betrekkelijk zoo gering getal aankomende landbouwers in dit gewest van deze schoone gelegenheid tot vooruitgang gebruik wordt gemaakt.

„Gewoonlijk zijn er aan die school ongeveer slechts 20 leerlingen in het zomer- en 30 in het winter-halfjaar."

Nopens de maatschappijen, genootschappen en vereenigingen, aan de bevordering van kunsten en wetenschappen gewijd, wordt medegedeeld, dat de afdeelingen der maatschappij tot nut van het algemeen rijkelijk bijdragen tot verdere verspreiding van kennis, kunst en wetenschap en worden hier verder genoemd de akademie van beeldende kunsten, teeken-, bouw- en toegepaste werktuig- en zeevaartkunde, *Minerva;* het genootschap ter bevordering van natuurkundige wetenschappen; het kunstlievend genootschap ter bevordering en aanmoediging van teeken- en schilderkunst, *Pictura;* het departement Groningen der maatsch. tot bevordering van nijverheid, en het instituut voor doofstommen, waar op den 31sten Dec. 1854 146 leerlingen waren.

Het *armwezen* wordt in hoofdst. VIII nagegaan. De toestand is, in aanmerking genomen den buitengewoon hoogen prijs der levensmiddelen, over het algemeen niet ongunstig.

„Veel werd er gedaan om den nood der armen te lenigen. Vele en onderscheidene middelen werden daartoe hier met beter, daar met minder gunstig gevolg in het werk gesteld. Op menige plaats mogten de instellingen van weldadigheid eene krachtdadige ondersteuning van de gemeentebesturen en de ingezetenen in hare zoo moeilijke taak ondervinden.

„Ofschoon in onderscheidene gemeenten de betrekking tus-

schen gemeente- en armbesturen, en deze laatste onderling wel iets te wenschen overlaat, zoo mogen wij er ons over verheugen, dat ook in vele andere gemeenten tusschen hen eene heilzame en gewenschte overeenstemming bestaat.

„Alleen door onderlinge en welwillende medewerking kan het gemeenschappelijk doel, wering en leniging van armoede, worden bereikt."

De wet van den 28sten Junij 1854, tot regeling van het armbestuur, heeft in deze provincie nog tot geene verwikkelingen aanleiding gegeven, die niet konden worden uit den weg geruimd.

„Hoogst nuttig achten wij die bepalingen, welke het verleenen van subsidien uit fondsen van burgerlijke gemeenten aan instellingen van weldadigheid meer moeijelijk en beperkend maken dan zulks tot dusverre het geval was.

„Het subsidiestelsel was ook bij het in werking treden der nieuwe armwet zoo zeer in deze provincie in zwang, dat er slechts vijf gemeenten waren, waar geene subsidiën aan diakeniën werden verleend.

„In elf gemeenten zijn thans reeds de subsidiën geheel afgeschaft en in andere verminderd, waar zij zonder de nieuwe wet stellig zouden zijn verhoogd.

„De ondersteuning der armen is thans, behoudens enkele uitzonderingen, overgelaten aan de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid, en teruggebragt op het terrein, waarop zij eigenaardig behoort."

Aan de stad Groningen wordt de lof toegezwaaid, dat daar de bronwel van milddadigheid in ruime mate vloeit en dat zij op vele instellingen ter verzorging van armen door brood en werk mag bogen. Maar ook in de gemeenten te lande wordt veel gedaan om de armoede te lenigen, vooral in de voormalige distrikten van het Westerkwartier en Hunsingo, door den vlasbouw.

Door de gemeenten in deze provincie is over 1854 voor de verpleging van behoeftige personen in de koloniën van de maatschappij van weldadigheid verschuldigd de aanzienlijke som van *f* 26 136.63½, waarin de gemeente Groningen alleen deelt voor *f* 21,664.55½.

De uitgaven door de verschillende instellingen verstrekt aan ondersteuning tot dadelijke armverzorging, hebben, voor zoover bekend, in 1854 bedragen eene som van *f* 348,686.70; de ontvangsten eene som van *f* 356.972.20. Door de instellingen ter werkverschaffing is uitgegeven *f* 19,060 02 en ontvangen *f* 22.092.69. De uitgaven der banken van leening, spaarbanken en spaarkassen beliepen *f* 600,356.88, de ontvangsten *f* 635,506 22.

Hoofdstuk IX, over *de openbare veiligheid en het gevangeniswezen*, levert geene punten op, die onze bijzondere opmerkzaamheid trokken.

Een staat van de rijksmiddelen wordt in hoofdstuk X door een dertiental tabellen aanschouwelijk voorgesteld. De belastingen op gebouwde en ongebouwde eigendommen, in de begrooting van de staatsinkomsten begrepen, over 1854, hebben opgebragt *f* 739,064.84 en met de opcenten voor provinciale en gemeente-uitgaven *f* 869,915.36 (zijnde *f* 8,465.97 meer dan in 1853); de personele belasting *f* 383,115.10 en met de opcenten *f* 461,609.58½ (of *f* 14,896.63½ meer dan in 1853); de patenten *f* 135,271.94 (of *f* 95.76 minder dan in 1853); de in- en uitgaande regten *f* 73,457.09; de accijnsen *f* 1,079,663 45 (of *f* 25,233.63½ meer dan in 1853); de zegel-, registratie-, griffie- en successieregten *f* 604,161.46½; de regten van waarborg op de gouden en zilveren werken *f* 24,297.36 (hierbij wordt opgemerkt, dat in 1854 aan de belasting en stempeling onderworpen zijn 1513 ons 52 wigtjes goud, tegen 1218 ons 55 wigtjes in het vorige jaar; eene vermeerdering die aan de levendigheid in het debiet van goudwerken moet worden toegeschreven); de domeinen *f* 32,130.32½, de posterijen *f* 61,457.59½ zijnde *f* 4,677.49½ meer dan in 1853.

Onder hoofdstuk XI, van den *waterstaat*, wordt het volgende aangemerkt:

„De langdurige droogte in 1854, de hooge waterstand in den winter hebben beurtelings weder bewezen, den zeer onvolkomen toestand der waterwegen, gelijktijdig bestemd voor de vaart en voor de afstrooming.

„Wanneer men let op de algemeene klagten in den zomer, over watergebrek voor de scheepvaart, en in den winter over waterlast voor den landbouw, zoude men zich in verschillende oorden wanen, en toch waren deze lijnregt tegen elkander strijdige klagten in de verschillende tijdperken volkomen gegrond.

„Waren waterlast en watergebrek het gevolg van den natuurlijken toestand van het land, men zoude er in moeten berusten; maar nu men hier ten allen tijde water genoeg kan hebben, zonder immer last te lijden, nu het van ernstige, wel en verstandig gekozene middelen afhangt daartoe te geraken, nu mag men niet rusten voor het gewenschte doel is bereikt.

„Van die meening is men ook algemeen doordrongen. Vandaar dat in den laatsten tijd besturen en bestuurden met geestdrift een' strijd hebben aangevangen tegen en voor het water,

„Vraagt men, welke scheepvaartkanalen, welke waterlossingen verbetering vereischen? Alle! Natuurlijk, want zij ontstonden onder geheel andere omstandigheden en onder merkelijk mindere behoeften van den maatschappelijken toestand, en zij bleven wat zij waren, terwijl de landbouw, de handel, de scheepvaart en de scheepsbouw in hooge mate zijn toegenomen.

„Om over het meer of min gebrekkige of de deugdzaamheid van scheepvaartkanalen te oordeelen, om goede plannen te vormen tot verbetering, is het volstrekt noodig zich eene duidelijke gedachte te vormen van het waarom en het waartoe, — de belangen van handel en die van den landbouw staan op den voorgrond.

„Voor den handel over den oceaan is een vaarwater noodig, 't welk voor de stad Groningen het middel wordt om zich op alle zeeën te bewegen; voor den zoo belangrijken scheepsbouw is eene waterdiepte en breedte noodig, voldoende voor het naar zee brengen van gebouwd wordende schepen, terwijl voor de binnenvaart eene capaciteit voldoende is voor vaartuigen van kleiner charter.

„Voor den landbouw is het noodig, dat de afstrooming van het water ten allen tijde mogelijk zij; de landen moeten droog liggen, het water moet staan beneden den wortel der gewassen."

Hoofdstuk XII, over de *wegen*, vangt aldus aan:

„In een onzer oude landregten komt de bepaling voor, dat er geen regt zal worden gesproken dan bij eizenloof. Waarom? Wijl de wegen niet bruikbaar waren dan tijdens de boom in zijn blad stond.

„Wanneer wij met dien tijd den onzen vergelijken, dan merken wij in dit opzigt een' reusachtigen vooruitgang op; er is een groote afstand tusschen het heden en verleden.

„De middelen eener snelle en goedkoope verplaatsing van gedachten, van personen en van goederen zijn de voorwaarden van de zedelijke en stoffelijke welvaart der bewoners van een land; — deze die te vermenigvuldigen en te verbeteren moet steeds het streven zijn van allen, die willen en kunnen medewerken tot heil der maatschappij.

„Groningen is ook in dit opzigt niet achtergebleven; de volgende regelen vermelden daarvan de bewijzen."

Die regelen houden in, dat de groote rijkswegen en die bij de provincie in onderhoud naar eisch onderhouden zijn; — dat de provinciale wegen in een' toestand hebben verkeerd die weinig te wenschen overliet; — dat in het afgeloopen jaar in het N.O. deel der provincie verschillende nieuwe wegen voor rekening der provincie, onder medewerking en bijdragen der plaatselijke besturen, zijn gelegd; — dat tevens is aanbesteed het aanleggen van een kunstweg van Farmsum tot achter Woldendorp; — dat de kosten van onderhoud dezer provinciale wegen hebben bedragen *f* 28,487.82½, waartegen eene ontvangst van de tollen overstaat van *f* 21,770.05, — en dat het onderhoud der gemeente-kunstwegen over het algemeen te wenschen overliet.

Van spoorwegen in deze provincie moet, helaas, nog altijd het stilzwijgen worden bewaard.

Omtrent den gunstigen staat van den *landbouw* (in hoofdstuk XIII vermeld) zijn van alle zijden verblijdende berigten ingekomen. „Eene goede gesteldheid van den grond, eene overvloedige opbrengst, op slechts geringe uitzonderingen na, vereenigd met hooge prijzen van schier alle voortbrengselen van akkerbouw en veeteelt, zij hebben het jaar 1854 gemaakt tot een jaar zoo voordeelig, als men zich in de geschiedenis van onzen gewestelijken landbouw schier niet herinneren kan.

„De over 1853 reeds als bijzonder hoog opgegeven waarde van den grond, zoo als die uit de plaats gehad hebbende verkoopingen gebleken is, moet over 1854 nog weder iets hooger worden aangenomen, zoodat de beste klei- en zavelgronden, voor zoover zij niet met eene vaste huur bezwaard zijn, wel op *f* 1500 — *f* 2000, de mindere naar evenredigheid, de zandgronden op *f* 500 — *f* 1000, de heidegronden op *f* 100 kunnen geschat worden en alzoo eene tot nog toe ongekende hoogte bereikt hebben. De huurwaarde is in gelijke mate gerezen tot *f* 50 en *f* 100, en de huur van het hooge veen om te beboekweiten heeft zelfs *f* 100 tot *f* 120 per bunder bedragen."

Invoer van nieuwe gewassen, werktuigen en veerassen hebben er bij voortduring hier en daar op eene groote schaal plaats.

Ook worden van tijd tot tijd andere verbeteringen, inzonderheid in de behandeling van den grond, aangebragt. Het delven van klei en het bemesten van het land met de gegravene klei wordt te Nieuwolda met goede uitkomsten voortgezet. Het kleigraven, om een' geheel anderen en beteren grond boven te brengen, geeft eene hoogere waarde aan de landen. Het draineren wordt steeds nog beproefd, en hoewel de goede uitkomsten er van door de sedert 1½ jaar steeds drooge weersgesteldheid, tot dus ver weinig in het oog gevallen zijn, heeft men het waterafvoerend vermogen der pijpen toch te duidelijk gezien, om zich niet van hare gunstige werking verzekerd te houden. In eenige gedeelten van het Westerkwartier wordt de ondergrond van het overtollige water bevrijd door het leggen van takkebossen in onderaardsche kanalen, 't welk vrij goed bevalt.

Op de veenkoloniën klaagt men over den hoogen prijs en de mindere waarde van de meststoffen. De prijzen, ook van den stalmest, worden steeds hooger. Te Oude Pekela is men met goed gevolg begonnen guano met water verdund, door middel van eene gierkar over het afgemaaide gras- en klaverland te brengen, in verhouding van 350 per bunder. De bemesting met mosselen voldoet bij uitnemendheid.

Onder de nieuwe werktuigen ter grondbereiding breidt zich het gebruik van den arendploeg steeds uit en verdringt meer en meer den ouden voetploeg.

„De *rijenteelt* wordt in de Veenkoloniën meer en meer, ook op de wintergranen, toegepast, en het is bij de hooge prijzen der granen een aanmerkelijk voordeel, dat men door deze handelwijze met 1½ mudde rogge het bunder lands even goed kan bezaaijen, als men vroeger met ten minste 2 mudden deed. Een ander voordeel is, dat het zoo gezaaide graan steviger staat en veel minder aan legering onderhevig is, en dat als men klaver op de rogge wil laten volgen, men het klaverzaad er in den voorzomer kan onderschoffelen, 't welk veel meer zekerheid voor het welslagen van dit gewas geeft.

„Ook op de boerderij der landhuishoudkundige school te Haren gaat men met deze wijze van handelen voort en, volgens berigt van het Bestuur van genoemde gemeente, begint het gunstig voorbeeld dezer instelling in de behandeling der landerijen door velen, vooral onder de jongere landbouwers, meer en meer nagevolgd te worden."

Nieuwe soorten van vee zijn niet ingevoerd; de veredeling der rassen door kruising wordt voortgezet. De aanfokking van Engelsche en Belgische konijnen komt steeds meer in zwang. In Groningen alleen telde men, behalve 861 inlandsche konijnen, 616 stuks van buitenlandsch ras.

Misgewas en geheel verlies van oogst heeft geene plaats gehad, doch overal blijft men klagen over den waterstand.

„Volgens de bij ons ingekomen opgaven van de burgemeesters der verschillende gemeenten, zijn in het jaar 1854 de volgende gewassen in de daarbij aangeteekende hoeveelheid in dit gewest verbouwd: Tarwe 5584.00 bunders, ingezameld 127,418.50 mudden, ongeveer 23.00 mudden per bunder. Rogge 10,848.00 bund., ingez. 275,599.00 mudd., ongev. 25.41 m. p. bund. Gerst 12,341.35 bund., ingez. 544,196.75 m., ongev. 44.10 m. p. bund. Haver 22,322.40 bund., ingez. 985,501.75 m., ongev. 44.15 m. p. bund. Boekweit 4.492.50 bund., ingez. 96,101.50 m., ongev. 21.40 m. p. bund. Erwten 441.50 bund., ingez. 8,923.50 m., ongev. 20.23 m. p. bund. Boonen 8,592.65 bund., ingez. 224,562.00 m., ongev. 26.00 m. p. bund. Aardappelen 5,165.00 bund., ingez. 867,224.25 m., ongev. 167.94 m. p. bund. Kool- en Aveelzaad 8,718.50 bund., ingez. 230,629.00 m., ongev. 26.44 m. p. b Geel Mosterdzaad 14.50 bund., ingez. 261.00 m., ongev. 18.00 m. p. bund. Lijnzaad 455.50 bund., ingez. 4,619 50 m., ongev. 10 15 m. p. bund. Wit Klaverzaad 20.50 bund., ingez. 64.00 m., ongev. 3.12 m. p. bund. Mangelwortelen 38.75 bund., ingez. 16.780.00 m., ongev. 433.00 m. p. bund. Wortelen (peen) 14 00 bund., ingez. 4,915.00 m., ongev. 351.00 m. p. bund. Koolrapen 19 50 bund., ingez. 8,950.00 m., ongev. 460.00 m. p. bund. Grove (witte) kool 20.00 bund., ingez. 300,000 stuks, 15,000 stuks p. bund. Cichorei 62.00 bund., ingez. 940,000 pond., 15161 pond. p. bund. Het aantal bebouwde bunders bedraagt alzoo 79,095 65 (dit is 980 bunders meer dan in 1853).

„Zoo lang niet van al de bouwplanten, als ook van de klaver- en graslanden, de daarmede beteelde oppervlakte lands geregeld en nauwkeurig wordt opgegeven, kan men uit deze cijfers niet met volkomen zekerheid tot de uitbreiding van den landbouw in dit gewest besluiten; maar die uitbreiding wordt dan toch hoogst waarschijnlijk, wanneer wij in aanmerking nemen, dat, niettegenstaande de bovengenoemde uitbreiding der bouwgronden, ook, gelijk wij later zien zullen, het vee van 1853 op 1854 aanmerkelijk in aantal is toegenomen, en er jaarlijks door elkander een paar honderd bunders als nieuw ontgonnen worden opgegeven."

In 1854 bedroeg dit 179.59.80 bunder.

Ten aanzien van het vee wordt medegedeeld, dat op het einde van 1854 aanwezig waren: 27,510 paarden (35 meer dan een jaar te voren), 109,749 runderen (680 meer dan in 1853), 81,738 schapen (3,258 meer), 16,627 zwijnen (238 meer), 1047 bokken en geiten (67 meer).

„De veestapel is dus in het algemeen aanmerkelijk vooruitgegaan; doch, terwijl dit geen belangrijk verschil uitmaakt bij de eerst- en laatstgenoemde soorten, verdient het onze aandacht, dat de eenigzins aanmerkelijke vermeerdering (3680 bij de runderen en 3258 bij de schapen) juist plaats heeft gehad bij die soorten van vee, waarvan de uitvoer naar buitenlands ook dit jaar weder zoo aanzienlijk geweest is. Naarmate de aanvraag en verkoopwaarde van eenige dier soort toeneemt, legt men zich ook meer op het aanfokken toe."

In hoofdstuk XIV wordt gesproken over de *verveeningen, jagt en visscherij*. De oppervlakte der gronden, waaruit de verveening heeft plaats gehad, bedroeg 2 bunders, 93 roeden en 97 ellen. Schoon de turfbereiding er al- dan toeneemt, zijn in het afgeloopen jaar 367 ton meer verveend dan in 1853. In de onderscheidene plaatsen dezer provincie werd verveend 184.884 ton turf eerste soort, eerste klasse, 544.590 ton tweede soort, eerste klasse, en 2,425.178 tweede soort, derde klasse.

De staat van het jagtveld was voordeelig, in enkele streken zelfs zoo voordeelig, als zij was in de beste jaren van vroegeren tijd. Over 1854 zijn afgegeven 228 groote en 8 kleine jagtacten, waarvoor is betaald *f* 3460.00 aan regt, *f* 1038.00 aan zegel en *f* 394.44 aan opcenten. Eendekooijen zijn er geregistreerd 5, duivetillen 168, zwanedriften 61.

De toegekende premiën voor gedane bekeuringen beliepen eene som van *f* 907.00. De ontvangst der boeten en voor verbeurdverklaring in de plaats tredende gelden *f* 1111.15.

Volgens ingewonnen berigten, werden er over 1854 in deze provincie op wettige wijze gevangen of geschoten ongeveer 8500 hazen, 20,000 patrijzen, 60 korhoenders, 160 houtsnippen, 400 watersnippen, 1500 eenden. In de kooijen zijn gevangen ongeveer 3500 eenden, 3860 talings, 3500 smienten, 600 pijlstaarten. Met slagnetten zijn gevangen ongeveer 600 ganzen en 250 eenden, behalve de smienten en kemphanen.

De toestand der visscherij was weder ongunstig, ten gevolge van drooge weersgesteldheid en het lage waterpeil. Er zijn afgegeven 128 groote en 540 kleine vischacten, waarvoor is betaald *f* 2263.86. Er zijn 54 bekeuringen gedaan.

STATEN GENERAAL.

Eerste Kamer.

Zitting van Dingsdag den 3den Julij.

In de zitting van heden heeft de heer *Sichterman van de Brake* het bewijs ingeleverd, dat door hem in handen des Konings de bij de Grondwet gevorderde eeden zijn afgelegd, en als lid der Vergadering zitting genomen.

De Kamer heeft achtereenvolgens behandeld de navolgende wets-ontwerpen:

1) die tot naturalisatie van *J. C. Horch* en negen anderen.

2) dat tot verklaring van algemeen nut van den aanleg van een rijweg te Veendam;

3) dat tot goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Kampen;

4) dat houdende vaststelling van het briefport en regeling van de aangelegenheden der brievenposterij;

die alle, zonder beraadslaging, met algemeene stemmen aangenomen werden;

5) het wets-ontwerp tot vaststelling van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting (marine) voor 1855.

De heer *Lotsy* heeft het woord niet gevraagd om van zijne belangstelling in de marine te doen blijken; welk Hollander zal daarin geen belang stellen; bij wenscht ook gaarne mede te werken tot verhooging dezer begrooting. Spr. heeft alleen het woord gevraagd om eene inlichting te verkrijgen nopens de bestelling van twee stoombooten te Fijenoord. Zonder iets te kort te doen aan de fabrijk te Fijenoord, dringt hij op concurrentie in den aanbouw van schepen aan.

De heer *van Rijckevorsel* had het ook betreurd te moeten vernemen, dat de marine in verval was. Hij betreurt dit te meer, omdat er jaarlijks niet onaanzienlijke sommen zelfs in ongunstige financiële omstandigheden, voor de marine besteed zijn. Hij was dan ook verblijd over den moed, waarmede de nieuwe minister zijne taak heeft aangevangen en gelden aan de Vertegenwoordiging heeft durven vragen. Hij betwijfelt het echter of, met het oog op onze financiën en het vroeger rapport der Staats-commissie, zulke groote uitbreiding der marine noodig was. Hij mag onzen financiëlen toestand niet uit het oog verliezen. Spr. zal de nu voorgedragene begrooting gaarne en gewillig aannemen, maar hij wil vrij blijven om in een volgend jaar de aan te vragen sommen aan onze financiële krachten te toetsen.

De heer *Cremers* zal waarschijnlijk tegen het ontwerp stemmen, maar bij hoopt daarom toch geraagschikt te worden onder hen, die belang stellen in de Nederlandsche marine. Zijne reden van afkeuring is niet uit gebrek aan vertrouwen in het hoofd van het departement van marine, maar ligt in het cijfer der begrooting. Voor 1855 is er voor de marine aangevraagd eene som van *f* 7,500,000. Voor 1856 zullen de uitgaven boven de *f* 8,000,000 zijn. Spr. erkent dat de prijzen der levensmiddelen en materialen gestegen zijn, zoodat eene verhooging noodig is; maar *deze* verhooging komt hem te groot voor. Men zegt dat deze begrooting *los* is van het stelsel, en dat, door de aanneming van het ontwerp, toch voor het stelsel vrij blijft.

Als spr. dit al toegeeft, dan volgt er toch uit, dat de uitgaven hier stelselloos worden toegestaan. Spr. laat de vraag ter zijde, of de Kamer bevoegd is om over het stelsel te oordeelen, maar hij meent toch dat, bij aanneming van het ontwerp, de beteekenis van de stemming der Kamer deze zal zijn, dat zij goedvindt, dat er jaarlijks tusschen de 7½ en *f* 8,000,000 voor de marine wordt uitgegeven, en dat kan spr. met zijne stem niet goedkeuren. Het denkbeeld van noodzakelijkheid is ook zeer rekbaar.

Buitendien gelooft spr., dat de Regering daarin ook wat te ver gaat. Blijkens de stukken, laat men de wenschelijkheid van ons bondgenootschap voor anderen doorschemeren, en er zijn ook uitgaven, die met het oog daarop zijn voorgedragen en die dus eigenlijk met dat doel in verband staan. Spr. zegt, dat de toestand van ons land niet zoo is als vroeger, en bij vindt het voor ons beter om onaangemerkt te blijven, dan om te doen uitkomen, dat het wenschelijk is dat wij ons bij anderen voegen.

Als men ons bondgenootschap verkiest, dan zal men ons wel opzoeken, maar om ons aan te bieden, zou volgens spr., ligt tot moeijelijkheden aanleiding kunnen geven. Al wat dus daartoe bij deze uitbreiding besteed wordt, acht spr. onnuttig en zelfs schadelijk.

De heer *van Swinderen* gaat na, wat er sedert jaren al over de marine in verschillenden geest geschreven en gedaan is; doet het goede uitkomen door den vorigen minister gesticht of beoogd, die van zijne wapenbroeders adressen van adhaesie heeft erlangd; en meent dat men tegen de tegenwoordige voordragt, voor zoo veel die het stelsel niet schaadt, geen bezwaar kan hebben, te meer daar men de Regering heeft hooren verzekeren, dat de financie toestand die toelaat.

De heer *Cost Jordens* heeft alleen het woord gevraagd naar aanleiding van hetgeen door den heer *Cremers* in het midden is gebragt, die meende, dat als men deze begrooting aannam, de uitgaven stelselloos toegestaan werden, en daar spreker nu voor het ontwerp is, kan hij deze uitdrukking niet stilzwijgend voorbij laten gaan. Hij bestrijdt de zoo even genoemde beschouwing.

Ten slotte bespreekt hij het punt der zeemilitie en herinnert bij aan de Regering, dat het voorschrift der grondwet dienaangaande niet imperatief, maar facultatief is; hij wenscht, dat de Regering dit niet buiten beschouwing zal laten.

De heer *van der Lek de Clercq* heeft eenige bezwaren; hij vreest o. a., dat men zich door de aanneming van deze wet eenigzins voor het vervolg bindt.

De heeren *van Beeck Vollenhoven* en *Insinger* laten zich nog zeer in het voordeel der voordragt hooren, zoowel in het belang van het moederland als van de koloniën.

De *Minister van Marine* vangt zijne rede aan, met het bedanken dier leden, die het ontwerp verdedigd en reeds op onderscheidene bezwaren geantwoord hebben. In antwoord op den heer *Lotsy*, zegt z. exc., dat nu slechts eene eerste proef wordt genomen. In antwoord op den heer *v. Rijckevorsel*, die zijne vrees voor uitbreiding van uitgaven heeft te kennen gegeven, zegt z. exc, dat deze voordragt strekt ter voorziening in de meest dringende behoefte, vooral in Indië. Ten aanzien van het opgemerkte door den heer *Cremers*, dat de uitgaven hier stelselloos worden toegestaan, refereert de minister zich aan het daarop reeds gegeven antwoord door de heeren *Cost Jordens* en *van Beeck Vollenhoven.*

Daarna hebben nog kortelijk ten tweeden male het woord gevoerd, hetzij tot verduidelijking van vroegere beschouwingen, hetzij tot beantwoording van den minister, de heeren *van Swinderen*, *Cremers*, *van der Leck de Clercq* en de minister van marine.

Het ontwerp wordt daarna aangenomen met 31 tegen 2 stemmen. (*Tegen:* de heeren *van der Leck de Clercq* en *Cremers.*)

De volgende zitting wordt bepaald op Vrijdag.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. v. BOLHUIS HOITSEMA

ter bijwoning van dien cursus van een genoegzaam aantal meisjes vernemende, in staat zal gesteld worden op den bovengenoemden tijd, zijnde den 1sten September, zijne zangschool te openen; wij *verwachten* zulks, omdat de prijs van 1 gulden per kwartaal, ter bestrijding van de onkosten, zoo hoogst matig is, dat om die reden niemand, hoeveel te minder uit den fatsoenlijken stand, behoeft achter te blijven.

Immers: doorgaans is men anders gewoon, iets goeds met *iets goeds* te betalen!

GRONINGEN, 3 Julij 1855. D.

Aan den heer G. FOOKENS, *te Veendam.*

Mijnheer!

't Verwondert mij dat het u *spijt* dat ik in mijn geschrijf over de vergelijkende examens u heb aangehaald. Gij hebt immers aan uwe ironie publiciteit gegeven; berouwde u zulks misschien? Ik moet u zeggen, mijnheer! dat mijn doel niet is geweest uw stuk te recenceren; ik heb alleen het goede, dat er in de vergelijkende examens ligt, willen aanwijzen; derhalve heb ik u niet gezocht, op dien weg zijt gij mij in den mond geloopen. Nu ben ik genoodzaakt u kort te antwoorden, te meer daar gij er op staat mijnen naam te weten. Op uwe eerste vraag antwoord ik — ja. De voorwaarden daarvoor vindt gij in mijn stuk; voldoen die u niet, ga dan eene schrede verder, mijnheer! laat ook de rang-examens weg, en gij zult u onderwijzers kunnen voorstellen, alleen uit het beginsel van liefde tot de wetenschap tot bekwame menschen opgegroeid. Zoodanige liefde zal dan de *waarachtige* liefde zijn die gij bedoelt.

Ik heb geredeneerd, gij schijnt te parodiëren; maar om iedere verkeerde opvatting te wederleggen of nadere uitleggingen te geven, daarmede zullen wij het publiek niet dienen. Door eene keur van mannen moet niet worden verstaan eene bijzondere commissie voor het afnemen van een examen, maar de provinciale commissiën van onderwijs. Heeft eene commissie, door u bedoeld, een vergelijkend examen niet goed afgenomen, daardoor wordt het goede, dat in die examens ligt, wel tegengewerkt, niet uitgewischt. 't Een is bijzonder, het andere algemeen; of zoudt gij denken, mijnheer! dat de sollicitanten in 't vervolg onverschillig zullen zijn, of zij goed zingen of niet. Gij zegt u niet verongelijkt te hebben geacht; op uw standpunt moest gij u verongelijkt achten. Uit dat standpunt alleen heb ik u beschouwd; want dat ik uw' persoon al heel slecht ken, mijnheer! daarin hebt gij gelijk.

En hiermede zal ik voor 't publiek van deze zaak afstappen, tenzij ik mogt genoodzaakt worden andermaal de pen op te vatten. Het staat dus aan u, mijnheer, om, zoo als gij het noemt, de goede zaak te bederven.

BIERUM. H. HAIJKENS.

Correspondentie.

SINCERUS spreekt in eenen brief als zijne overtuiging uit, „dat het verplaatsen van kinderen van de eene school naar de andere over het algemeen is beleedigend voor den eenen onderwijzer, onteerend voor den anderen, nadeelig voor het onderwijs op beide scholen en verderfelijk voor de zedelijke vorming der verplaatste kinderen." De ontwikkeling van deze stelling achten wij voor eene plaatsing in deze Courant minder geschikt.

ERRATUM.

Het paard, 't welk op de harddraverij te Uskwerd den prijs heeft behaald, behoorde niet aan den heer KAMERLING alhier, zoo als in ons vorig nommer is gemeld, maar aan den heer H. BOON.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

PARIJS, 5 Julij.

Volgens de jongste uit de Krim per telegraaf ontvangen tijdingen, gaan de geallieërden steeds voort met den arbeid aan de naderingswerken naar den Malakofftoren. De gezondheidstoestand van de troepen verbeterde.

MARSEILLE, 5 Julij.

De toebereidselen tot inscheping van versterkingstroepen naar de Krim worden hier met spoed voortgezet.

BARCELONA, 4 Julij.

Katalonië is in opstand. Er zijn onderscheidene moordenaars in hechtenis genomen, onder welke twee afgevaardigden van de stad Barcelona. De kapitein-generaal *Zapaterare* is uit deze stad getrokken met de getrouwe troepen. De nationale garde weigert met hem op te trekken. Het gouvernement heeft bemiddelaars gezonden om met de oproerlingen te onderhandelen. Het wachtwoord van hen was de kreet: *leve Espartero!* Als voorwendsel stelde men het bezwaar tegen het loon der arbeidslieden in het algemeen.

NAPELS, 2 Julij.

Onderscheidene staatkundige arrestatiën hebben hier plaats gehad. Bij het geregtelijk onderzoek houdt men een wakend oog op hunne betrekkingen met Piëmont.

EFFEKTENBEURS.

Amsterdam, heden, 5 Julij.

				Slotkoers.
NEDERLAND	Werk. Schuld	à 2½	pCt.	63
Dito	Dito	„ 3	„	75.
Dito	Dito	„ 4	„	93½.
OOSTENRIJK	Metalliek	„ 5	„	61¾.
Dito	Nieuwe Litt. B	„ 5	„	72½.
Dito	Dito 1854	„ 5	„	72½.
Dito	1851 en 1852	„ 2½	„	31½.
Dito	Nation. Metall.	„ 5	„	65½.
SPANJE	Onbep. St.	„ 1¼	„	18½.
Dito	Binnenl	„ 3	„	30¼.
PORTUGAL		„ 3	„	40 1/16.
RUSLAND	Obl. *Hope* 1798 en 1816	„ 5	„	103½.
Dito	Dito 1828 en 1829	„ 5	„	102.
Dito	bij *Hope*	„ 4	„	78¾.

LONDEN, heden, 5 Julij. Consols 91⅞.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 1 Julij, kapit. *Dirks* Sjouke, v. Bremen; den 2den *Fokkes* Josine Louise, v. Suriname; den 3den *Burggraaff* Gesina, v. Batavia; *Mooi* de Trouw, v. Stockh. — In het Vlie den 30 Junij, *Kostes* Onderneming, v. Osterrisoer; den 1 Julij *Visser* Zeestroom, v. Randers; *Stuit* Frits en Betsy, van Frederikstad; *Smit* Anna Elisabeth, v. Christiansand; *Klein* Antje, v. Osterrisoer; *Oldenburger* Gustaaf, v. Oudsoen. — Te Hongkong den 8 Mei, *Hoogstein Heijmans* Banda, v. Swinemunde; *Verheij* Delfshaven, *Admiraal* Pos Asperen ad Astra en *Ouwehand* Sds. Elisab., alle 3 v. Harlingen. — Te Batavia den 18 April, *Witsen Elias* Zeemanspad, v. Passaroeang; den 24sten dito n. Amst. vertrokken. — Te Soerabaya den 21 April, *Abrahams Jr.* Asia en *Berkelbach v. d. Sprenkel* Wildeman, beide v. Samarang; *de Vries Bakker* v. Batavia; den 25sten *Nahmens* Oostenlig, v. Banjermassing; den 27sten *Hartmann* Hesteria en Cornelia, v. Samarang; den 28sten *Smit* van Eden, v. Batavia; den 29sten *Kuiper* Echo, v. Melbourne. — Te Banjoewangie den 5 April, *Gersen* Lammiena Elisab., v. Soerabaya. — Te Passaroeang den 16 April, *Hoekstra* Palembang, v. Soerabaya. — Te Probolingo den 13 April, *Donema* Laura en Adèle, v. Soerabaya. — Te Calcutta den 4 Mei, *Latjes* Generaal List, v. Akyab. — Te Akyab den 20 April, *Leeflang* Stella Maris, v. Singapore; den 23sten *de Vries* Prins Veldmaarschalk, v. Singapore; den 25sten *v. Rijn v. Alkemade* Cornelis Gips, van Batavia; den 27sten *Hensing* Abel Tasman, v. Rott.; den 29sten *van Mechelen* Pio Nono, v. Batavia; den 1 Mei *Rotgans* Otto, v. Amst.; den 2den *v. d. Windt* Jacob Cats en *Loos* Bommeijerwaard beide v. Dordrecht. — Te Piraeus voor den 22 Junij *Wildeboer* Felicitas, v. Amst. n. Konstantinopel, heeft de reis voortgezet. — Te Genua den 26 Junij, *Kuiper* Phoenix, v. Antwerpen. — Bij Deal den 29 Junij, *Kramer* Lambertus, v. Rott. n. San Sebastian. — Bij Douvres den 28 Junij, *Potjewijd* Vrede, v. Newc. n. Sevilla; den 29sten *Muller* de Zwarte Zwaan, v. Rott. n. Batavia. — Bij Plymouth den 28 Junij, *van der Wall* S. van Heel, v. Rott. n. Batavia. — Te Liverpool den 30 Junij, *Kaijser* Zeemeeuw, van Harlingen. — Te North Shields den 29 Junij, *Cappen* Neptunus, van Harlingen. — Te Flensburg den 29 Junij, *Priebee* Gijsberta Wilh., v. Newcastle. — Te Travemunde den 30 Junij, *Vaaleman* Aurora, v. Sunderland. — Te Sandhamn den 28 Junij, *de Groot* Margar. Jeltina, v. Rotterdam.

Binnengekomen te Texel den 3 Julij, kapit. *Boerhave* Arendina en *de Vrede* Irene, beide v. Koningsb. — Te Helder den 3 Julij, *Scheur* Johanna Gesina, v. de Oostzee. — Te Londen den 2 Julij, *Boiten* Fossiena Sietske, v. Amst.

Vertrokken van Amsterdam den 30 Junij, kapit. *Butter* Twee Gebroeders, n. Dublin; *Feddes* Trientje, naar de Rider; *Legger* Geertina, n. Rugenwalde; *Alberts* Elschia, n. Husum. *Kolle* Jacoba Maria en *Feddes* Drie Gesusters, beide op avontuur; den 1 Julij *Meesker* Margaretha Alida, n. Stettin; *Muller* Antje en *Groenewoldt* Petina, beide n. Hamburg; den 3den *Bakker* Johanna Elisabeth, n. Marseille; *Joosten* Vr. Hillechina, n. Aarhuus. — Uit het Vlie den 29 Junij, *Roosjes* Maria Beerta, n. Dundee; den 30sten *de Boer* Twee Gebroeders, n. Newcastle; *de Boer* Alida Elisabeth, n. Rogeland; *Ruiten* Verwachting, n. Schiedam; *Duintjer* Friso, n. Memel; *Mugge* Martha, n. Stettin; *Loots* Sara, n. Rendsburg; *de Boer* Johannes, n. Oudsoeni; *Albertsen* Johanna Carolina, *Upmeijer* Alberdina, *de Groot Bakker* Katharina, *Verlee* Vrouw Rosina en *Pinksterboer* Gesiena, alle 5 op avontuur; den 1 Julij *Arema* Vrije Fries, n. Stockholm; *Topsand* Martha, n. Sleeswijk; *Aas Precioss* ... *Nieboer* Martha en *Katoen* Gijsbert Jan, alle 3 n. Frederikstad; *de Jong* Goede Verwachting, n. Osterrisoer; *Wijkmeijer* Anna, op avontuur. — Van Batavia den 11 April, *Maas* Bulgerstein, naar Nederland; den 12den *van Wijngaarden* Rembrandt van Rhijn, *Kooy* Mary Goddard, den 13den *Bus* Voorwaarts en den 15den *van der Meer van Kuffeler* Burgem. v. Reenen, alle 4 n. Amst.; den 17den *Tromp* Neerl. Koningin, n. Rott.; den 22sten *Mooi* Nijverheid, n. Amst.; kapit. *'t Hooft* Ned. oorl. fregat de Ruiter, n. Nederland; *Vermeij* Twee Gebroeders, n. Samarang; den 27sten *Ouwehand* Luctor et Emergo, n. Nederland; den 4 Mei *Mulder* China, n. Soerabaya; den 6den *Ingerman* Regina, n. Amst. — Van Samarang den 20 April, *Drake* Derigo en den 29sten *Rosier* van der Werf, beide v. Batavia n. Nederland. — Van Soerabaya den 25 April, *Kramer* Ouderkerk aan den Amstel, n. Passaroeang; den 27sten *Rienitz* Java Koerier, n. Amst. — Van Banjoewangie den 26 Maart, *Kerkhoven* Doggersbank, n. Akyab; den 27sten *Schuurman* Neptunus, den 30sten *Post* Ardjoeno, den 2 April *Petersen* Claudius Civilis, den 9den *Crap Hellingman* Gelderland en *Eeltjes* Edouard Marie, alle 5 n. Amst. — Van Tjilatjap den 2 April, *de Wilde* Twee Gezusters en den 18den *Draijer* Madura, beide n. Rott. — Van Akyab den 20 April, *Hus* Arend, n. Amst.; *Koek* Goed Vertrouwen en 27sten *Rollman* Cornelis Houtman, beide n. Falmouth, den 1 Mei *Doeksen* Oceaan, den 3den *van Zameren* Iris en *Verginius* Gezusters, alle 3 n. Amst.; den 4den *Noordhoek Hegt* Drie Vrienden, n. Falmouth; *Spaanderman* Prinses Sophia, n. Rott.; den 5den *Eijlerts* President Verkouteren, n. Amst. — Van Rangoon den 27 April, *de Ruiter* Ambiorix, n. Antw. — Van Curacao den 11 Junij, *Buikes* Raphaël, n. Amst. — Van Hamburg den 1 Julij, *Koops* Catharina, n. Termunterzijl; *Muntendam* Jacoba, n. Halte; *Dost* Vr. Gezina, n. Blake; den 2den *Stoeldraijer* Adriana, naar Memel. — Van Bremerhaven den 29 Junij, *Puister* Imkea Giezen en *Boll* Vr. Martha, beide n. Stettin. — Van Pillau den 29 Junij, *de Jonge* Egbertus, n. Amst.; *Duin* Jantina Frouwina, n. Zwolle.

Vertrokken uit het Vlie den 2 Julij, kapit. *Smit* Cath. Frederika en *Boon* Arentina Roelfina, beide n. Frederikstad; *Doewes* Harmonie, op avontuur. — Van Ardrossan den 30 Junij, *Bossinga* Ceres, n. Stettin. — Van North Shields den 30 Junij, *Ruhaak* Cornelis Smit, n. China. — Van Hull den 30 Junij, *Schaaf* Koophandel en Zeevaart, n. North Shields.

Zeilklaar te Liverpool den 26 Mei, kapit. *Mulder* Wijbrandus Udo, n. Amsterdam. — Te Newcastle den 29 Junij, *Bekkering* Gesina, n. Stettin; *Ruhaak* Cornelis Smit, n. Hong-Kong; *Kramer* Susanna Elisabeth, n. Nickerie; *Bontekoe* Wubbo en Willem, n. Venetië; *Hazewinkel H.zn.* Prudentia en *Meeter* Heusina, beide n. Koningsbergen.

Zeilklaar te Londen den 30 Junij, kapit. *Pluktje* Tetsia, naar Amst. — Te Newcastle den 30 Junij, *Hazewinkel* Johanna Petronella, n. Koningsbergen.

In lading te Londen den 29 Junij, kapit. *van der Veer* Wilhelmina Frederika, n. Amsterdam. — Te Liverpool den 29 Junij, *de Grooth* Concordia, n. Koningsbergen.

ZOUTKAMP, 4 Julij. Binnengekomen den 3 Julij, kapit. *Waterborg* Johanna, v. Noorwegen.

Zeilklaar kapit. *Drewes* 2 Gezusters, n. Bornham; *Waterborg* Katrina, n. Londen.

OOSTMAHORN, 4 Julij. Ter reede gearriveerd den 1 Julij, kapit. *Nieland* Hoop en Liefde, v. Bremerhaven en den 2den *van der Meulen* Nooitgedacht, v. Bremen, beide n. Amsterdam; *Postma* Margrietha, v. Hoekzijl en den 3den *Gruppelaar* Zwaantina, v. Osterrisoer, beide n. Groningen; *de Vries* Vijf Gezusters en *Bonnenga* Aaltje, beide v. Bremen n. Amsterdam; *Bleeker* Henderika Jacomina, v. Bremen n. Dokkum.

Vertrokken den 1 Julij, kapit. *Panjer* de Vrouw Wijka, op avontuur; *Bonker* de Frau Maria, n. Bremen, den 2den *Feddes* Trientje en *Feddes* Drie Gezusters, beide op avontuur, alle 4 v. Amsterdam; *de Burh* de Vrouw Gepke en *Deepen* Drie Gebroeders, beide v. Zaandam n. Rhauldefhen: *Krook* Eensgezindheid en *Krook* Twee Gebroeders, beide v. Rotterdam op avontuur; den 3den *Datema* Margrietha Henderika, v. Kampen n. Leer; *Alberts* Elschlia, n. Husem en *Jurgens* Antina, n. Emden, beide v. Amsterdam.

Zeilklaar kapit. *Visser* Hillegonda Maria en *Rienks* Nicolaas Theodorus.

DELFZIJL, 3 Julij. Binnengekomen den 2 Julij, kapit. *Visser* Tietje en *Mulder* de Goede Verwachting, beide v. Hamburg; *Velvis* Catharina Groenewold, v. Grossenzeil, *Klöfhorn* de Vr. Margaretha, v. Prästöe en *Schoon* Jacobus Cornelius, v. Noordersluis, alle 3 n. Amsterdam; *de Jonge* Alida Gesiena, v. Bremen; den 3den *Dost* Sietskina, v. Hamburg; *van Wijk* Vr. Maria en *Oetzes* de Hoop, beide v. Emden; *Smedes* Pietronella Alberdina, v. Halte.

Vertrokken den 1 Julij, kapit *Barghoorn* Vr. Trientje, n. Emden; den 2den *Schreuder* Sijlina Titia en *Donga* Johanna, beide n. Frederikstad; *van Bijssum* Berendina, n. Noorwegen; *de Jonge* Jantina Engelina, n. Osterrisöer; *Vos* Alida, n. Emden; *de Boer* Roslena, n. Noorwegen; den 3den *Bossinga* Wiea Gesiena, n. Frederikstad.

RENDSBURG, 29 Junij. Het schip Roelina, kapit. *M. C. Rosenbeek*, van Bisserup naar Antwerpen, is alhier zwaar lek met adsistentie binnengebragt, hebbende gestooten; moet lossen om te repareeren.

AMSTERDAM, 3 Julij. Aangaande het schip Jupiter, kapit *G. J. van der Meij*, van Banjoewangie herwaarts gedestineerd, met schade te Mauritius binnengeloopen, wordt, volgens brief van den kapitein, in dato den 5den Mei, gemeld, dat het had moeten kielen, doch, buiten het verlies van eenige bladen koper, geen verdere schade had bekomen; de kapitein dacht, na de gezoute lading ingenomen te hebben, den 14den of 15den Mei de reis voort te zetten.

— Het schip Prins Hendrik, kapit. *J. Goedkoop*, met schade te Batavia aangekomen, is, volgens brief van daar van den 10den Mei, afgekeurd.

Gepraaid den 23 Maart, op 39° 16′ Z. Br., 38° 26′ O. L. Bosphorus, kapit. *C. A. Kruizinga*, v. Montevideo n. Akyab.

Den 23 Maart, op 39° 26′ Z. Br., Aldebaran, kapit. *B. G. Meijboom*, v Londen n. Port Philip.

KONSTANTINOPEL, 21 Junij. Het schip Hollandia, kapit. *Smit Petersen*, van Galatz naar Engeland, is in den Bosphorus aangezeild, heeft daardoor den mast verloren en zal vermoedelijk moeten lossen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

28 Junij. Kramer, Plutus v. Kjöge n. Londen, m. gerst.
de Groot, Twee Gebroed., v. Delfz. n. Pruiss., m. ballast.
Posta, Unie, v. Sevilla n. Koningsb., m. olie.
Garrels, Hendr. Christina, v. Newc. n. Koningsb., m. cokes.
Korter, Riga, v. Amsterdam n. de Oostzee, m. ballast.
Schaap, Pieter Bentum, v. Hamb. n. Koningsb., m. suiker.
Valom, Caroline, v. Stockholm n. Schiedam, m. rogge.
v. d. Velde, Maria Elisab., v. Vlaard n. Pjtea, m. ballast.
29 — de Jonge, Margaretha, v. Newc. n. Koningsb., m. cokes.
Winther, Catharina, v. Newcastle n. Koppenh., m. steenk.
Stuitvoet, Margaretha, v. Ystad n. Holland, m gerst.
Mulder, Ida, v. Dantzig n. Amsterdam, m. tarwe.
Filk, Monnikendam, v. Koningsb. n. Zaandam, m. lijnz.

De Wind den 28 Junij, W.N.W., N.W., N.N.W.; den 29sten N.N.W., N.; den 30sten Z., N.N.W.; den 1 Julij W.

Berigt voor Zeevarenden.

Door den minister van marine wordt, in dato 's Gravenhage den 28sten Junij, bekend gemaakt, dat bij het *wrak* van een in de *Zuiderzee* gezonken vaartuig, waarvan, onder dagteekening van den 25sten Junij j.l., melding gemaakt is, geplaatst is *eene spitse ton van de eerste grootte*, in 43 palmen of 15 voet water, op de navolgende peilingen en merken: *het eiland Urk over het midden O.N.O.*, *de toren van Enkhuizen regt noord*, miswijzend kompas; *de toren van Enkhuizen eene spaakslengte benoorden de Drommedarispoort*, en *de toren van Broekerhaven eene spaakslengte benoorden de 3 molens van Tersluis*. Het wrak zit tegen den harden grond van het oploopen der *houtrib*, in de strekking O.N.O en W.Z.W.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 29sten Junij tot en met den 5den Julij 1855 zijn te *Groningen* geboren 14 zoons en 12 dochters; gehuwd 5 paren; overleden 9 ouden en 7 jongen.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

ROTTERDAM, 3 Julij. Tarwe: 161 pd. Hoogl. Kleefs. *f* 505; 161 pd. Bovenl. Ris *f* 490.

AMSTERDAM, 4 Julij. Tarwe bij gerijven als voren verkocht; 128 pd. b. Pools. *f* 500, *f* 506; 127 pd. dito *f* 495; bij partij verkocht: 128 pd. b. Pools. *f* 490; 127 pd. dito *f* 485, *f* 487. — Rogge veelal iets lager afgegeven. 121 pd. Archangel *f* 341; 123, 124 pd. Pommer *f* 317, *f* 321; 119 pd. Zweeds. *f* 295.

Koolzaad op het najaar 1 p. vl hooger; Oostvr. 90 p vl.; op 9 vat in Oct. 89½ p. vl. — Lijnzaad prijsh; 110, 111 pd. Calcutta *f* 450; 109 pd. Catania *f* 445 — Raapolie dadelijk en op levering hooger betaald; op 6/w. *f* 55,50; vlieg. *f* 54; Sept., Oct., Nov. en Dec. *f* 52,25 a 50. — Lijnolie op 6/w. *f* 42,25; vlieg. *f* 41; Sept. *f* 41,50 a 75; Dec. *f* 42,50 a 75. — Hennepolie op 6/w. *f* 45,75; vlieg. *f* 44,50.

RIGA, 28 Junij. In granen was het zeer stil. — In Rogge bestond geen kooplust; Russische kon men tegen lage prijzen inkoopen. — Koerlandsche daarentegen is schaarsch, 115, 116 pd. 84 sr. — Naar tarwe was geen vraag. — Gerst bleef aangeboden en kon gekocht worden voor 72 sr. Ook voor haver doen zich geene koopers op.

LONDEN, 2 Julij. De Graanmarkt was heden vrij druk bezocht; men had gehoopt vreemde Tarwe lager te zullen bekomen, doch was genoodzaakt de prijzen der vorige week te besteden. Van inl. werd slechts weinig tot 1 sh. prijsverlaging losgelaten. Gerst goed gevraagd tot de vorige notering. Boonen en Erwten onveranderd. Puike Haver bedingt de volle prijzen, doch mindere kwal. zijn tot 1 sh. prijsverlaging moeijelijk te plaatsen.

KEULEN, 2 Julij. Bij meer vraag werd voor tarwe op Nov. ⅛ thl. p. malter. meer besteed. Effect. waren weinig gezocht en ⅛ thl. goedkooper, p. 234 pd. 11 7/15 à ⅝ thl. De vraag naar rogge heeft bijna geheel opgehouden en is met moeite te plaatsen, effect. p. 220 pd. 8⅝ thl. Gerst 4⅝ thl. p. mlt. van 2⅝ schep. Haver 3¾ thl.

BOTERMARKTEN.

LONDEN, 29 Junij. Vreemde Boter goed gevraagd en prijzen algemeen 4 a 6 sh. hooger; beste Vriesche 100 sh.; surplus 88 a 92 sh.; 2de soort 80 a 84 sh.; Kamper en Zwolsche 96 a 98 sh.; Holl. niet genoteerd; Bosscher 74 a 78 sh.; Groninger 78 a 82 sh.; Emden en Leer 86 a 88 sh.; Holsteinsche en Kiel nieuwe melk- 94 a 98 sh.; Fransche fijne 76 a 78 sh.; extra 84 a 88 sh. Aanvoer: van Harlingen 7618 v., Havre 320, Ostende 255, Antwerpen 23, Amst. 38, Rott. 748, Hamb. 78, Kampen 805, Tonningen 27.

VEEMARKTEN.

AMSTERDAM, 2 Julij. Aangevoerd 234 vette runderen, golden *f* 250, *f* 220 en *f* 200; 212 melk- en kalfkoeijen vlug van de hand voor *f* 150, *f* 120 en *f* 100; 228 vette varkens golden van 44—46 cents het Ned. pd.; 55 magere varkens *f* 8, *f* 10 en *f* 12; 108 schapen *f* 22, *f* 24 en *f* 26; 641 weidelammeren voor *f* 3, *f* 4 en *f* 5.

LONDEN, 2 Julij. De aanvoeren van horenvee en schapen van het vasteland gedurende de afgeloopene week waren groot. Zij bestonden uit: 867 ossen, 38 koeijen, 962 kalveren, 24 varkens en 5320 schapen. Daar de voorraad runderen ter markt van heden niet zoo groot was als sedert eenigen tijd, was de handel daarin vrij levendig. Schapen waren iets lager en sloten flaauw; ook lammeren waren weinig gezocht. In kalveren en varkens was de handel stil.

EFFEKTENBEURS.

Amsterdam, 4 Julij

NEDERL. Werk. Schuld 2½ pCt. 63, 63⅛, 63⅛; Dito Dito 3 pCt. 75 1/16, 75⅛, 75 7/16; Dito Dito 4 pCt. 93¼, 93⅜, 93¼; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 90¼. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 50⅞, 51, 50⅞. — SPANJE, Onbep. St. 1¼ pCt. 18 5/16, 18⅜; Dito 3 pCt. 37¼; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. 30¼, 30 3/16; Coupons Bewijzen 4⅛, 4 3/16; Amortisable Schuld 4. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 39⅞, 39 15/16, 39 15/16.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 103½, 103⅜; Cert. 4½ pCt. 88¼, 88⅜; Dito bij *Hope* 4 pCt. 78¾, 78¼; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 77¾, 78; Cert. v. Assign. 6 pCt. 60⅞, 60⅞. — POLEN, Cert. 4 pCt. 70⅛; Dito Aand. m. Loting 500 fl. *f* 142¾, 143. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 60⅞, 61 3/16; Dito Nationale 5 pCt. 65 9/16, 65½, 65 7/16; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. 31⅛, 31¼; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. 31⅛, 31¼; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. 72 5/16, 72 7/16, 72⅜; Weenerb. bij *Goll en Co.* 4 pCt. 56½; Pruiss. Loten 1854 *f* 212; Amerik. Bank-Act. 2 13/16, ⅞; Dito Orig. 2 7/16; Braz. 5 pCt. 98¾; Dito 4½ pCt. 92¾; Mexik. 20 15/16, 21; Dito Onb. 20⅞; Peru 4½ pCt. 67½; Gren. 2¾ pCt. 16⅜; Dito Onb. 16⅜; Dito Uitgest. 6⅜, 11/16; Philad. H. N. 93½; Fransch Oostenr. Spoorweg Aand. bij *Hope en Co. f* 130, *f* 132; 5 pCt. Thes. Amst. 106½.

Onze fondsenmarkt leverde heden niets belangrijks op. Zoowel Holl. als de meeste soorten van vreemde effecten waren nagenoeg als gisteren, zonder belangrijken omzet.

5 pCts. N. Russen, bij *Stieglitz* 81⅞.

Koers van het Geld: Beleening 3; Prolong. 3; Disconto 3 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 63 1/16, ⅛; Spaansche 1¼ pCt. 18 5/16 a ⅜. Binnenl. 3 pCt. 30¼ a 5/16; Metall. 5 pCt. 61⅛ a 3/16.

ADVERTENTIEN.

schikt zijn. Het stel zal minstens 50 stuks moeten bevatten. In te zenden vóór den 1sten Jan. 1856. Belooning 100 gulden.

9) Het Genootschap vraagt een statistiek overzigt van hetgeen in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en in ons land voor de oprigting van boekerijen voor de jeugd op de volksscholen gedaan is en wat daarvoor bij ons nog verder te doen zoude zijn; tevens met uiteenzetting van het groote nut, dat uit zulke schoolboekerijen kan ontstaan. De antwoorden in te zenden vóór den 1sten Jan. 1857. Belooning de tweede gouden medaille.

10) Het Genootschap verlangt een *leesboekje* voor de hoogste klassen onzer plattelands-scholen, over de natuurlijke geschiedenis van het dierenrijk in Nederland, in eenen eenvoudigen en onderhoudenden stijl geschreven. Het boekje zal in zes stukjes verdeeld moeten zijn en in ieder daarvan afzonderlijk de zoogdieren, vogelen, visschen, amphibiën, insecten en wormen behandeld moeten worden. Antwoorden in te zenden vóór den 1sten Jan. 1856. Belooning de tweede gouden medaille.

11) Zijn de tentoonstellingen wenschelijk en nuttig? Zoo ja, welke tentoonstellingen moet men in dit gewest het meest aanmoedigen? Hoe moeten dezelve ingerigt zijn, en, welke voorwerpen verdienen vooral in aanmerking te komen? Moeten de uit te loven prijzen bestaan in geld of in eerbewijzen? Men verlangt een beredeneerd antwoord vóór den 1sten Jan. 1857. Belooning de zilveren medaille.

12) Zou, bij de steeds toenemende teelt van granen en peulvruchten in dit gewest, de veestapel voldoende zijn, om te voorzien in de behoefte aan mest, ten einde de landerijen voor uitputting te bewaren? Zoo ja, welke gronden kunnen daarvoor tot bewijs verstrekken? Zoo neen, welke middelen dienen alsdan aangewend te worden, om in de meerdere behoefte aan mest te voorzien? Men verlangt, dat bij de beantwoording acht worde gegeven op meerdere mestwinning, hetzij dan door den veestapel te vergrooten, hetzij door eene meer algemeene invoering der stalvoedering of wel door beide; verder op den aankoop en soort van mest, alsook op de herstelling van den akker in vruchtbaarheid, door dezelve een of meer jaren tot kunstweiden te bezigen. Overigens wenscht men de middelen onderling met elkander vergeleken te zien, met aanwijzing wijders, wat in dezen voor dit gewest het meest aan te bevelen is. De tweede gouden medaille voor het beste en voldoend antwoord, dat vóór den 1sten Jan. 1858 zal worden ingezonden.

13) Het is algemeen bekend, dat de veestapel in dit gewest sedert eenige jaren, wat ligchaamsbouw betreft, aanmerkelijk verbeterd is, maar het is tevens ook bekend, dat de veehouder te weinig let of het vee wordt aangehouden voor zuivelmaking, dan wel of het bestemd is tot vetmesting.

Men vraagt daarom: kunnen deze beide eigenschappen in hetzelfde individu gepaard gaan, of is het voordeeliger, ter verkrijging van de hoogste opbrengst, dan men voor ieder eigenschap een vast en constant ras hebbe?

De zilveren medaille voor het meest beredeneerd en voldoend antwoord, in te zenden vóór den 1sten Januarij 1857.

14) Eenige landbouwers meenen opgemerkt te hebben, dat na het verbouwen van geel mosterdzaad een opvolgend graangewas minder stroo en vrucht geeft, dan na koolzaad. Men vraagt daarom, wanneer die opwerking juist is, hetzij voor een of voor alle grondsoorten, wat daarvan toch wel de oorzaak kan zijn?

De zilveren medaille voor het meest voldoend antwoord, vóór den 1sten Januarij 1857 in te zenden.

15) Tot belooning belooft het Genootschap zijne zilveren medaille aan hen, die de eerstvolgende drie jaren of wintersaizoenen bij hetzelve inzendt een vergelijkend verslag van vetmesting van rundvee met gemalen granen, waarvan bij de eene proef het meel met heet water gebroeid en bij de andere ongebroeid gevoederd is geworden.

Men verlangt, dat bij deze proefnemingen acht worde gegeven op gelijken ouderdom en geslacht en zooveel mogelijk ook op gelijke soort en zwaarte van het vee.

Telken jare het verslag in te zenden vóór den 1sten Januarij.

16) Wat heeft de wetenschap en de ervaring tot dusverre ten aanzien van de inënting der longziekte geleerd? Wat is het resultaat van een en ander? Wat is het tegenwoordig standpunt der wetenschap ten opzigte van de geneeskundige behandeling der runderen, door de besmettelijke longziekte aangetast? Welke is de verhouding tusschen het onderwerpen der zieke dieren aan eenige geneeskundige behandeling en het doen afmaken van dezelve, bij wijze van medischen politischen voorzorgsmaatregel? Welke zijn de resultaten van beide stelsels? Te beantwoorden vóór den 1sten Jan. 1857. Belooning de tweede gouden medaille.

Alle antwoorden, welke naar eenen prijs dingen, zullen leesbaar en bij voorkeur in de Nederduitsche taal moeten zijn geschreven; wordende echter het gebruik der Fransche, Engelsche, Latijnsche en Hoogduitsche talen, mits met eene Italiaansche letter geschreven, toegelaten. Zij zullen niet mogen zijn geschreven met de eigene hand des inzenders, noch met diens naam en woonplaats onderteekend; maar moeten voorzien zijn van eene zinspreuk, en vergezeld wezen van een verzegeld biljet, op de buitenzijde dezelfde spreuk voerende, en in welks binnenzijde een kenbaar merk zal zijn gesteld, ten einde in geval van niet-bekrooning het ingezonden stuk op vertooning van het merk kan worden terugbekomen. In dit biljet zal het naambriefje, met dezelfde zinspreuk als het antwoord voorzien, almede verzegeld, moeten zijn ingesloten.

Degene, die zich vóór de toewijzing van den prijs op eenigerhande wijze bekend maakt, zal van alle aanspraak op denzelven verstoken zijn.

Alle bekroonde stukken blijven de eigendom van het Genootschap; zullende ieder Schrijver bij het ontvangen van den uitgeloofden prijs zich verbinden, om hetzelve noch geheel noch gedeeltelijk, zonder goedkeuring van het Bestuur, te doen drukken.

ONDERDENDAM, 30 Junij 1855.

Namens het Bestuur:
Mr. A. J. VAN ROIJEN,
Secretaris.

MUZIJK,

door het **Korps HOORNBLAZERS** van het **7de Regement Infanterie**, van *Groningen*, op **HET HOOGEHUIS** te *Slochteren*, op ZONDAG den 8sten Julij 1855, bij
H. J. BOELMANS.

PROGRAMM

ZUM LIEDERFESTE IN LEER.

SONNTAG den 8aten Juli 1855.

Nachmittags um 4½ Uhr: **Auszug der Liedertafel *ORPHEUS*** vom Club aus, zum **Empfange** der auswärtigen Sänger auf dem Bahnhofe.

Von 5 bis 7 Uhr: **Ausgabe der Quartierbillets** im Club und Einführung der auswärtigen Sänger bei ihren Quartiergebern.

Um 7½ Uhr: **Vereinigung im Club.** Zusammentritt der Dirigenten der einzelnen Liedertafeln zur Wahl des Gesanges-Dirigenten für das Fest.

Von 8 bis 9 Uhr: **Probe.**

Von 9 bis 11 Uhr: **Einfaches Abendessen.**

MONTAG den 9den Juli, Vormittags.

Um 6 Uhr: **Reveille vom Musik-Corps.**

Um 7 Uhr: **Versammlung am Ufer** und Vortrag von fünf Gesang-Stücken.

Um 8 Uhr: **Zusammentritt der Committirten der Liedertafeln** zur Berathung der *Statuten eines Liederbundes.*

Von 9 bis 11½ Uhr: **Grosse Generalprobe** im Club.

Um 11¾ Uhr: **Frühstück.**

Um 12 Uhr: **Festzug** durch die Stadt bis zum Ende der Heisfeldmerstrasse

Nachmittags.

Um 2 Uhr: **Concert auf dem Schützenhofe.**

Von 4½ bis 8 Uhr: **Fest-Essen.**

Um 8 Uhr: **Zug** ins Bollinghauser Gehölz.

Um 9 Uhr: **Garten Beleuchtung und Feuerwerk.**

Um 9½ Uhr: **Fest-Ball.**

Das Festcomité.

ZANGFEEST

DER

Liedertafel *Onderdendam*,
begeleid door **MUZIJK,**
op VRIJDAG den 13den Julij 1855,
's namiddags te 3 uur.

Namens het Bestuur,
De Secretaris:
DR. VAN SETTEN, JR.

De gewone jaarlijksche

HARDDRAVERIJ

te ***VEENDAM*** zal plaats hebben op **DONDERDAG den 2den Augustus.**

HARDDRAVERIJ

te ***ZUIDHORN***,
op ZATURDAG den 28sten Julij.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Bevallen van eene DOCHTER M. J. MEES, geliefde Echtgenoot van
Mr. **R. P. CLEVERINGA, J.z.**
APPINGEDAM, 29 Junij 1855.

*** Bevallen van een' ZOON JACOBA SISSINGH, Echtgenoot van
G. BUSSCHER MULLER.
KROONPOLDER, 4 Julij 1855.

*** Na een kort, doch allersmartelijkst lijden overleed heden avond ons Zoontje TJAKKO, in den jeugdigen leeftijd van 2 jaren en 4 maanden. De wijze, waarop hij ons ontscheurd werd, vermeerdert de droefheid, die het Ouderhart gevoelt bij het verlies van dierbare panden.
WESTERLEE, 30 Junij 1855.
H. K. SCHRAGE.
A. T. KUIPER.

*** Langs dezen weg geef ik kennis, dat mij ten tweeden male het treurig lot heeft getroffen van eene dierbare Echtgenoot en Kind te verliezen. Te gelijk bijna met ons pasgeboren Kind, overleed heden mijne Echtgenoot, ANJE JAKOBS ENNEMA, in bijna eenenveertigjarigen ouderdom, na eene kortstondige ongesteldheid, met wie ik slechts een jaar en drie maanden de genoegens des huwelijks mogt smaken.

Met een diep bewogen hart starende op de lijken van Echtgenoot en Kind, wensch ik, gesterkt door de leer van Christus, Gods wil te eerbiedigen.
ONDERWIERUM, 2 Julij 1855.
L. WIERENGA.

*** Heden overleed ons jongste Kindje, **ELISABETH** JOSINA, bijna één jaar oud.
GRONINGEN, 3 Julij 1855.
J. SWAAGMAN, J.Z.
L. L. SWAAGMAN—DE COCK.
Eenige kennisgeving.

*** Door **H. KOSTER**, te *Delft*, is uitgegeven en bijna algemeen verzonden eene **belangrijke brochure**, getiteld:

SPOORWEGEN IN NEDERLAND,

door ***A. SIMONS***,
Civiel Ingenieur. Prijs........................ 40 Cents.

*** Op DINGSDAG den zeventienden Julij eerstkomende, gedenkt het **DORPSTER ZIJLVEST**, ten Huize van den Logementhouder K. W. HAZENHOEK, te *Delfzijl*, des voormiddags te elf uur, bij enkele inschrijving, op de gewone Voorwaarden te verpachten:

De PASSAGE-GELDEN van de GROOTE of DORPSTER-ZIJL te *Delfzijl*.

De Inschrijvingen zullen moeten geschieden overeenkomstig artikel acht van de Voorwaarden, die acht dagen bevorens ter lezing liggen ten Huize van Verpachting voornoemd en ten Huize van den Waarman N. W. HEMMES.
WINDEWEER, 30 Junij 1855.
De President-Schepper:
S. K. DIJKEMA.
De Secretaris:
R. P. CLEVERINGA, Jz.

BERIGT

VOOR DE

SCHEEPVAART

op het ZIJLDIEP.

Ten gevolge het VERNIEUWEN der **MAHRIKKER KLAP**, te ***NIEUWOLDA***, zal binnen 10 dagen na heden aldaar eene **NOODBRUG** worden gelegd, de onderkant van het Midden- of Doorvaartsrak op 1 El en 60 Duimen boven het Zomerpeil van het *Termunter-Zijlvest:* hetwelk de **Stremming der Scheepvaart**, met Schepen, wier hoogste punt of bovenlast genoemde maat te boven gaat, **ten gevolge zal hebben.**
ZUIDBROEK, 3 Julij 1855.
Namens de Directie van het Termunter Zijlvest:
Mr. E. H. STHEEMAN.

VERHURINGEN VAN HOOILANDEN.

Ten overstaan van Mr. **J. J. DE SITTER**, Notaris te *Groningen*, zullen, ten verzoeke van den Heer Mr. J. H. QUINTUS, publiek worden verhuurd, onderscheidene **HOOILANDEN**, gelegen te *Groningen*, *Haren*, *Onnen* en *Helpen*, als:

Op ZATURDAG den 7den Julij 1855, des avonds te 7 uur, ten Huize van H. MENSINGA, buiten de Boteringepoort, te *Groningen:* Het TOPGRAS en de NAWEIDE van 8 Bunders LAND, gelegen buiten de Kranepoort; VIJF Bunders, gelegen bij het Nettelboschje, buiten de Boteringepoort.

Op MAANDAG den 9den Julij 1855, des namiddags te 3 uur, ten Huize van E. HOENDERKEN, te *Haren:* De LANDERIJEN gelegen te *Haren* en *Onnen.*

Op WOENSDAG den 11den Julij 1855, des namiddags te 5 uur, ten Huize van T. ALING, te *Helpen*, eerste veiling op de Plaats zelve, bij de perceelen, en de tweede Veiling ten Huize van T. ALING, te *Helpen:* Het TOPGRAS van ongeveer 80 Bunders LAND, gelegen te *Helpen*, in onderscheidene perceelen.

Van deze perceelen zijn eenigen langs het *Winschoterdiep* en de anderen in de nabijheid daarvan gelegen.

Op de Plaats zelve is aanwijs te bekomen op den dag van Verhuring, van des morgens 9 tot des namiddags 3 uur en de aanduiding van de perceelen zal drie dagen vóór de Verhuring, ten Huize van Verhuring ter inzage liggen.

GEREGTELIJKE VERKOOPING.

MAANDAG den 9den Julij 1855, des namiddags te 2 uur, zullen, door mij Deurwaarder, publiek, tegen kontante betaling, worden verkocht, voor de Bovenwoning bewoond door L. M. LÖWENSTEIN, in de Haddingestraat te *Groningen:* de ten laste van M. M. LÖWENSTEIN, te *Groningen*, in beslag genomene **ROERENDE GOEDEREN**, als: EIKENHOUTEN KABINET, LADETAFEL, UITTREK- en andere TAFELS, HALVE KASTKLOK, STOELEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, GLAS, AARDEWERK, KOPER en TIN, en hetgeen meerder zal worden gepresenteerd.
J. BARLINCKHOFF,
Deurwaarder.

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zal, op DINGSDAG den 10den Julij 1855, ten Huize van den Kastelein EEKHOFF, aan de Groote Markt, des avonds te 7 uur, worden verkocht:

Eene **WONING**, waarin eene ***IJZERSMEDERIJ***, staande en gelegen in de Kleine Pelsterstraat te *Groningen*, get. F, no. 57, kadastraal bekend sectie I, nommer 66.

Te aanvaarden dadelijk na den toeslag.

Te bezien daags bevorens, des namiddags van 2—5 uur.
J. H. GEERTSEMA, C.z.,
Notaris.

Donderdag den 12den Julij

1855, des namiddags te 2 uur, zal, vóór en in de Behuizing, in de Oude Ebbingestraat te *Groningen*, get. B 182, publiek worden verkocht: Eene partij **MEUBELAIRE GOEDEREN**, bestaande in MAH. SECRETAIRE, SPIEGELTAFELTJE, UITTREKTAFEL, STOELEN, SCHILDERIJEN, SPIEGELS, LEDEKANT, KAGCHELS, KOPER, TIN en BLIKGOEDEREN, BEDDEGOED ENZ.

Te bezien des daags bevorens van 2—5 uur.
Mr. J. H. GEERTSEMA, C.z.,
Notaris.

WOENSDAG den 11den Julij

1855, des namiddags te 2 uur, zullen, in het Antonie-Gasthuis, te *Groningen*, publiek worden verkocht: eenige **GOEDEREN**, als: PULPITRUM, HALVE-KASTKLOKKEN, TAFELS, STOELEN, SCHILDERIJEN, KOPER, TIN, BEDDEGOEDEREN, MANS en VROUWEN LIJFSTOEBEHOOREN, benevens eenige **AFBRAAK.** Te bezien des voormiddags van 10—12 uur.
HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

HOUTVEILING,

ONDER WERKELIJKE HOUTKOOPERS,
op ZATURDAG den 7den Julij 1855, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Logementhouder G. TER STEEG, te *Delfzijl*, van eene groote partij nieuw aangevoerde Maats- en Overmaats VUREN BALKEN, OSTERISOER JUFFERS, ELLINGS, KOLDERS, EIKEN STOLPEN, ENZ., alsmede eene groote partij OOSTZEESCHE GREENEN BALKEN.
Mr. H. J. OFFERHAUS, *Nots.*

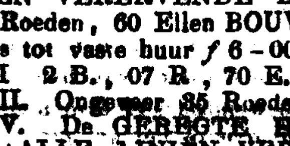
Boeldag,

ten verzoeke en op de Plaats van de Erven LOTTHERING, te *Eexta*, op MAANDAG den 9den Julij 1855, des namiddags te 3 uur, van: 2 Bunders RAAPZAAD, 1 Bunder GERST en 8 Bunders TOPGRAS en NAWEIDE.
F. R. FOLKERS.

Verkooping van TOPGRAS,

van de **NIENOORDSCHE HOOILANDEN**, gelegen onder *Midwolde*, *Lettelbert* en *Oostwold*, op MAANDAG den 16den Julij 1855, 's namiddags te 3 uur, ten Huize van de Wedw. JUURSEMA, te *Leek.*
H. M. JUURSEMA.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op VRIJDAG den 27sten Julij 1855, des namiddags te 3 uur, ten Huize van D. T. KUIPER, Kastelein te *Siddeburen*, en ten verzoeke van J. O. SCHEPEL, publiek te veilen en te verkoopen:

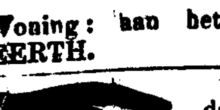
I. Eene **BOEREN BEHUIZING en SCHUUR**, get lett. A, no. 331, met de VASTE, ALTIJDDURENDE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 12 Bunders, 29 Roeden, 60 Ellen BOUW- en GROENLAND, doende jaarlijks tot vaste huur *f* 6–00.

II. 2 B., 07 R., 70 E. EIGEN LAND.

III. Ongeveer 35 Roeden EIGEN LAND; — en

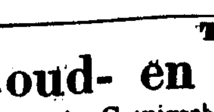
IV. De GEREGTE HALFSCHEID in de VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 6 B., 27 R., 50 E. LAND, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur *f* 13–00.

Alles staande en gelegen nabij *Steendam*, onder *Siddeburen*, en gedeeltelijk bekleid.
Mr. J. D. TRESLING.

De ondergeteekende, **Organist** van de Akerk, beveelt zich hierbij aan tot het geven van **ONDERWIJS** in de **Theorie der Muzijk**, de **Muzikale Compositie**, het **Piano-forte- en Orgelspel.**
W. CAMMENGA.

Woning: aan het Zuiderdiep, bij den Heer F. DE WEERTH.

De ondergeteekenden maken bekend dat zij tot hunnen **AGENT** in **RIJNWIJNEN** voor de Provincie *Groningen* hebben aangesteld den Heer **G. ALTING.**
KEULEN, 1 Julij 1855.
WOLFF & JÖRGENS.

Twee bekwame

Goud- en Zilversmidsgezellen,

van goede Getuigschriften voorzien, en een **LEERLING** kunnen geplaatst worden bij
H. E. OVING,
in de Oosterstraat.

AAN ONZE GEËERDE BEGUNSTIGERS.

Door deze hebben wij de eer te berigten, dat ons **MAGAZIJN** van **LINNENS** en **TAFELGOEDEREN heden avond, Vrijdag den 6den Julij** zal worden **gesloten.** Wij maken ons deze gelegenheid ten nutte, om aan onze geëerde Begunstigers onze opregte DANKZEGGING te betuigen voor het ons zoo ruimschoots geschonken vertrouwen, sedert ons verblijf hier ter stede, en verzoeken ten vriendelijkste ons hetzelve tot aan ons vertrek te willen blijven schenken.

Al degenen, die van ons iets mogten te VORDEREN hebben, worden verzocht, het hun toekomende tegen GEKWITEERDE NOTA'S tot **Zaturdag avond** aan ons Magazijn in ontvang te nemen. Evenzeer verzoeken wij diegenen, die van ons Goederen ontvangen en de NOTA'S nog niet voldaan hebben, ten vriendelijkste dit te willen doen of ons die Goederen te restitueren.
L. HIRSCHFELD & Co.,
Heerestraat, E no. 21.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*
JUNIJ 1855.

Dagen	BAROMETER op 0°. 8 uur.	BAROMETER 2 uur.	BAROMETER 8 uur.	THERMOMETER 8 u.	THERMOMETER 2 u.	THERMOMETER 8 u.	VOCHTIGHEIDSTOESTAND. 8 u.	VOCHTIGHEIDSTOESTAND. 2 u.	VOCHTIGHEIDSTOESTAND. 8 u.	WINDSTREEK. 8 uur.	WINDSTREEK. 2 uur.	WINDSTREEK. 8 uur.	LUCHTGESTELDHEID. 8 uur.	LUCHTGESTELDHEID. 2 uur.	LUCHTGESTELDHEID. 8 uur
24	761,87	763,10	763,47	10,8	12,1	10,5	0,83	0,81	0,96	N.W.t.N.	N.W.	N.W.t.W.	bewolkt	betrokken	bewolkt
25	762,24	762,21	761,65	11,8	15,4	14,0	0,99	0,87	0,95	Z.W.t.W.	W.	Z.W.t.W.	regen	bewolkt	regen.
26	761,76	764,46	766,87	13,8	15,0	12,5	max.	0,95	0,98	W.N.W.	N.W.t.W.	N.W.	betrokken	betrokken	betrokken
27	770,26	770,48	771,01	13,5	19,0	15,5	0,94	0,77	0,89	N.W.	N.W.	N.W.t.N.	„	„	helder.
28	770,81	769,83	768,78	16,0	19,2	15,7	0,84	0,71	0,92	N.W.t.N.	N.W.t.N.	N.t.W.	helder	helder.	„
29	767,50	765,80	764,75	15,8	22,2	18,3	0,91	0,72	0,84	N.N.O.	O.N.O.	O.N.O.	„	weinig bewolkt	„
30	763,93	763,03	762,88	19,1	26,6	23,3	0,82	0,60	0,80	O.Z.O.	O.Z.O.	O.Z.O.	„	helder.	weinig bewolkt.

Gem. over de maand Junij. 761,12 — 15,7 — 0,87. Regen. 95,7 strepen.

Te *Groningen* bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.